

INVENTOINTIRAPORTTI

Seinäjoki-Kokkola Hirvisuo

Voimajohtohankkeen arkeologinen inventointi 2025

(Seinäjoki, Ilmajoki, Kauhava, Uusikaarlepyy Pedersöre, Kruunupyy, Kokkola)

Museovirasto

Arkeologiset kenttäpalvelut

Vesa Laulumaa

Tiivistelmä

Arkeologinen inventointi toteutettiin vuonna 2025 Seinäjoen ja Kokkolan Hirvisuon sähköasemien välisellä noin 126 km pitkällä voimajohtoreitillä. Inventointi sisältyi Fingrid Oyj:n YVA-menettelyyn ja kohdistui sekä uusiin maastokäytäviin että nykyisten johtojen rinnalla sijaitseviin vyöhykkeisiin. Inventointi perustui valmisteluvaiheen arkistotutkimuksiin, historiallisiin karttoihin, ilmalaserkeilausaineistoon ja paikkatietoanalyysiin. Maastotyöt teki Museoviraston Arkeologisten kenttäpalveluiden tutkija Vesa Laulumaa syyskuussa 2025 kahdessa jaksossa.

Alueen esihistoriaa leimaa nopea maankohoaminen, joka on muovannut muinaisia rantavaiheita ja ohjannut asutusta erityisesti Lapuan-, Kyrön- ja rannikon jokilaaksoihin. Esihistoriallisia kohteita reitin läheisyydestä tunnettiin ennestään vain vähän. Historiallisella ajalla alueen talous perustui maatalouteen, kalastukseen, tervanpolttoon ja merenkulkuun, ja erityisesti rannikolla tervan tuotanto jätti näkyviä arkeologisia jälkiä.

Inventoinnissa löydettiin kolme uutta kohdetta: kaksi historiallista tervahautaa Kauhavalla (Fleini ja Kaappolanlakso) sekä kivikautinen asuinpaikka Pedersöressä (Nyladuängen 2). Lisäksi tarkastettiin seitsemän ennestään tunnettua kohdetta, joiden paikkatietoja, rakenteiden tulkintoja ja aluerajauksia päivitettiin. Merkittävimpiä muutoksia tehtiin Kauhavan Ylisen kohteeseen, jossa pronssikautiseksi tulkittu röykkiöalue osoittautui jätinkirkkomaiseksi kokonaisuudeksi. Samalla kohteen aluerajausta laajennettiin. Lapuan Jussilan pronssikautisen röykkiön sijainti korjattiin ja rakenteen korkeus arvioitiin aiempaa matalammaksi. Kruunupyyn Kronoby-Högryggen vahvistettiin, mutta Öjenin latomus jäi löytymättä ja saattaa olla tuhoutunut. Pedersörestä tarkastetut tervahaudat luokiteltiin kulttuuriperintökohteiksi niiden vaurioitumisen vuoksi.

Sisällys

Tiivistelmä

Arkistotiedot

Sijaintikartta

1. Johdanto	1
2. Inventointialue	2
3. Inventointialueen ja seutukunnan historiaa.....	3
3.1. Lyhyesti alueen historiasta	3
3.2. Tutkimushistoriaa	5
4. Inventoinnin valmistelu	9
5. Inventoinnin maastotyöt ja tulokset	11
5.1. Maastotyöt	11
5.2. Tulokset ja niiden yhteenveto	11
5.3. Huomioita arkeologisten kohteiden vaikutuksesta voimajohtohankkeeseen	12
Valokuvaluettelo.....	13
Lähteet.....	14
Historialliset kartat	15
Kohdekuvaukset	17
Kauhava, Fleini, UUSI KOHDE	17
Kauhava, Kaappolanlakso, UUSI KOHDE.....	21
Kauhava, Ylinen, muinaisjäännöstunnus 4010039	25
Kruunupyy, Kronoby-Högryggen, muinaisjäännöstunnus 288010076.....	31
Kruunupyy, Öjen, muinaisjäännöstunnus 288010044	34
Lapua, Jussila, muinaisjäännöstunnus 408010022.....	37
Pedersöre, Nyladuängen, muinaisjäännöstunnus 1000064410.....	40
Pedersöre, Nyladuängen 2, UUSI KOHDE	43
Pedersöre, Nysnårbacken, muinaisjäännöstunnus 1000064410	47
Pedersöre, Sundbobacken, muinaisjäännöstunnus 1000048413	50

Karttaliitteet 1–6. Inventointireitti

Karttaliite 7. Inventointikohteet kartalla

Kannen kuva: Pohjalaista peltomaisemaa, entistä merenpohjaa Seinäjoen ja Ilmajoen rajalla. Kuvauskopterin kuva lounaasta. (AKDG7597:30)

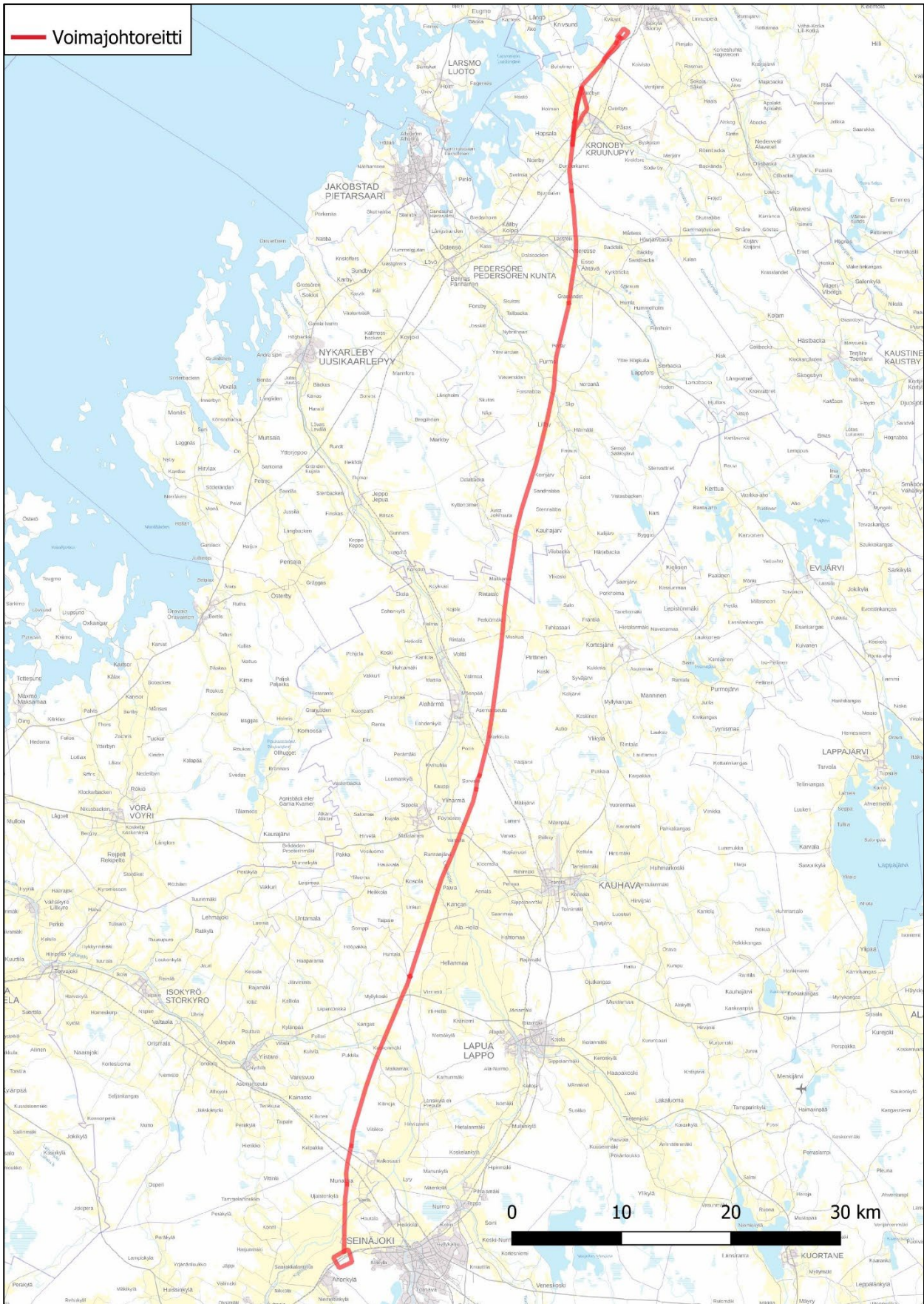
Raportin karttapohjat ja rinnevalokuvat MML 2025

Arkistotiedot

Kunta:	Seinäjoki, Ilmajoki, Kauhava, Uusikaarlepyy, Pedersöre, Kruunupyy, Kokkola
Tutkimus:	Seinäjoki-Hirvisuo (Kokkola) voimajohtohankkeen arkeologinen inventointi
Kenttätöönjohtaja	Tutkija FM Vesa Laulumaa
Tutkimuslaitos:	Museovirasto, Arkeologiset kenttäpalvelut
Tutkimuksen tilaaja:	Fingrid Oyj, Lökkisepäntie 21, 00620 Helsinki
Inventointialueen laajuus:	Noin 2720 ha. Inventoitua voimajohtoreittiä nykyisten rinnalla noin 116 km 100 metrin leveydeltä linjan molemmin puolin ja uutta maastokäytävää noin 10 km 200 metriä linjan molemmin puolin.
Koordinaatit	Voimajohdon eteläpää Seinäjoella P:696888, I:281316, pohjoispää Kokkolassa P:7080473, I: 306752 (ETRS89-TM35FIN)
Kenttätöaika:	1.–4.9. ja 24.–26.9.2025
Löydöt:	KM50431:1 (kvartsi-iskoksia Pedersöre Nyladuängen 2)
Valokuvat:	AKDG7597:1–30

Raportti on arkistoituna pdf-muodossa Museoviraston asiakirjanhallintajärjestelmässä. Kopio on toimitettu työn tilaajalle

Sijaintikartta

1. Johdanto

Fingrid Oyj suunnittelee kantaverkon vahvistamista rakentamalla uuden 400+110 kilovoltin voimajohtoyhteyden Seinäjoen ja Kokkolan Hirvisuon sähköasemien välille. Hankkeelle toteutetaan ympäristövaikutusten arviointimenettely (YVA), joka käynnistyi vuonna 2025. Arviointiohjelma on julkistettu marraskuussa 2025, ja YVA-selostuksen valmistuminen on suunniteltu loppuvuoteen 2026. Arkeologisen inventoinnin tulokset integroidaan osaksi ympäristövaikutusten arviointiselostusta.

Tarkasteltavia johtoreittejä on yhteensä noin 126 kilometriä. Näistä noin 10 kilometriä sijoittuu täysin uuteen maastokäytävään, kun taas noin 116 kilometriä kulkee nykyisten voimajohtojen rinnalla. Johtoreitit sijoittuvat kahdeksan kunnan ja kaupungin alueelle: Seinäjoki, Ilmajoki, Lapua, Kauhava, Uusikaarlepyy, Pedersöre, Kruunupyy ja Kokkola. Rakentamisessa käytetään pääsääntöisesti harustettuja 400+110 kV pylviä, mutta suorilla pelto-osuuksilla voidaan haittojen lieventämiseksi hyödyntää haruksettomia peltopylväitä.

Arkeologinen inventointi toteutetaan museoviranomaisten lausuntojen edellyttämällä tarkkuudella. Inventointitarpeesta on pyydetty lausunnot K.H. Renlundin museolta (Kokkola), Vaasan kaupungin museolta sekä Seinäjoen museolta. K.H. Renlundin museo pitää lausunnossaan 28.4.2025 (272/11.06.00/2025) tarpeellisenä inventointia Kokkolan alueella noin kahden kilometrin matkalla Hirvisuon sähköasemalta Kruunupyyn rajalle. Seinäjoen museo edellyttää lausunnossaan 28.4.2025 (SMark 140/2025) inventointia kaikilla oman toimialueensa reiteillä, erityisesti metsäalueilla. Vaasan museo esitti kantansa sähköpostitse 6.5.2025 korostaen muuttuvan maankäytön alueiden arkeologista arviointia ja tarvittaessa tarkastamista arkeologin toimesta.

Inventointien maastoselvitykset tehdään YVA-menettelyn mukaisilla vyöhykkeillä: uusissa maastokäytävissä 400 metrin leveydeltä ja nykyisten johtojen rinnalla vähintään 100 metrin leveydeltä nykyisen voimajohdon molemmin puolin. Kaikissa inventoinneissa noudatetaan Museoviraston ohjeita sekä vastuumuseoiden mahdollisia täsmennyksiä. Fingrid Oyj tilasi inventoinnin Museoviraston Arkeologilta kenttäpalveluilta. Tutkija Vesa Laulumaa teki inventoinnin maastotyöt 1.–4.9. ja 24.–26.9.2025.

Helsingissä 16.2.2026

Vesa Laulumaa

Kuva 1. Voimajohtolinjaa pellolla Pedersören Lillbyssä. Kuva pohjoisesta. (AKDG7597:29)

2. Inventointialue

Inventoitu voimajohtoreitti, yhteispituudeltaan 126 km, ulottuu Kokkolan kaupungin eteläosassa sijaitsevalta Hirvisuon sähköasemalta Seinäjoen ja Ilmajoen rajalla olevalle sähköasemalle. Reitti kulkee Seinäjoen, Lapuan, Kauhavan, Uudenkaarlepyyn, Pedersören, Kruunupyyn ja Kokkolan kautta. Inventointi tehtiin uusissa maastokäytävissä 200 metrin leveydeltä linjan molemmin puolin ja nykyisten johtojen rinnalla vähintään 100 metriä johtoreitin molemmin puolin. Inventoinnissa huomioitiin myös kohteet, jotka olivat 100–125 metrin etäisyydellä.

Kuva 2. Voimajohtolinjan pohjoispäätä Hirvisuon sähköaseman eteläpuolella. Alueella on paljon vanhoja hiekkakuoppia. Kuvauskopterin kuva pohjoisesta. (AKDG7597: 27.)

Kuva 3. Voimajohtolinjan eteläpäätä. Seinäjoen sähköasema näkyy taustalla peltojen takana. Kuvauskopterin kuva pohjoisesta. (AKDG7597:28)

Voimajohtoreitti kulkee Pohjanmaan rannikolta kohti sisämaan korkeampia selännealueita, ja sen varrella ympäristö muuttuu selvästi rannikon alavista savikoista sisämaan moreeni- ja harjuselänteisiin. Reitti alkaa meren läheisyydessä sijaitsevalta alavalta rannikkoseudulta, jossa maaperä koostuu suurelta osin hienora-keisista merisedimenteistä, erityisesti savesta ja hiesusta. Nämä tasaiset rannikkotasangot ovat tyypillistä entistä merenpohjaa, joka on kohonnut nopeasti maankohoamisen seurauksena. Reitin pohjoisosassa ympäristö on mosaiikkimainen: peltoaukeat vuorottelevat pienialaisten metsäsaarekkeiden kanssa, ja vesistöinä näkyy erityisesti jokiuomia sekä muutamia kapeita järviä ja laajempia soistumia. Pellot keskittyvät jokilaaksoihin, laajimpia peltoalueita on Kruunupyynjoen, Ähtävänjoen, Purmonjoen, Lapuanjoen ja Kyrönjoen var- silla.

Siirryttäessä etelään maaperä muuttuu vaihtelevammaksi. Rannikon tasaisuus vaihtuu vähitellen moreenisen selänteiden ja laajojen, osin ojitettujen suoalueiden vuorotteluun. Suot ovat tyypillisesti keidassoita ja aapasoita, joiden reunamat on pitkälti metsitetty. Alueella esiintyy myös harjujaksoihin kuuluvia sora- ja hiekkamaita, jotka näkyvät pitkittäissuuntaisina muodostumina erityisesti laajempien soiden välisissä kohdissa. Vesistöjen määrä kasvaa reitin keskivaiheilla, ja voimajohtoreitti sivuaa useita pieniä järviä sekä puroja ja jokia.

Metsätyypit vaihtelevat voimakkaasti maaperän mukaan. Rannikon savikoilla metsät ovat enimmäkseen tuoreita ja lehtomaisia kangasmetsiä. Etelämpänä moreenimailla valtalajeina ovat kuivahkot ja kuivahkot kangasmetsät, joissa kasvaa pääasiassa mäntyä. Suoalueiden ympärillä esiintyy kuitenkin runsaasti räme- ja kor-pityyppejä, joissa kuusi ja koivu ovat tavallisia.

Muinaisten rantavaiheiden osalta reitti kulkee alueilla, joilla maankohoaminen on ollut nopeaa. Pohjois-osassa rantavaiheet ovat pronssi- ja rautakautisia tai vieläkin nuorempia. Keskiosissa ja eteläosissa rantavaiheet ajoittuvat pääosin kivikauden keski- ja loppuvaiheisiin.

3. Inventointialueen ja seutukunnan historiaa

3.1. Lyhyesti alueen historiasta

Jääkauden jälkeen voimajohtoreitin korkeimmat kohdat noin 60 m mpy. (merenpinnan yläpuolella) Kauhavan tienoilla nousivat merenpinnan yläpuolelle noin 6500 vuotta sitten. Maan kohotessa nykyisen Lapuanjoen ja Kyrönjoen laaksoihin muodostuivat pitkät merenlahdet, jotka ulottuivat Ilmajolle saakka. Vielä pronssikau-den alussa noin 3500 vuotta sitten merenlahti ulottui kapeiden salmien kautta Lapualle asti. Voimajohtoreitti Purmosta pohjoiseen oli meren alla vielä kivikaudella ja alkoi kohota merestä vasta pronssikaudelta lähtien. Inventointialueen matalimmat kohdat Kruunupyynjoen tuntumassa ovat noin 5 m mpy. tuntumassa ja ne ovat kohonneet merestä vasta historiallisena aikana.

Esihistoriallisen asutuksen laaja kuva seuraa muinaisten rantavaiheiden muodostumista kivikaudella. Pyynti-kulttuurin väestö asui veden äärellä. Meri tarjosi ravintoa ja kulkuväylän vesitse. Kivikautinen asutus voima-johtoreitin lähialueilla keskittyy muinaisille rannoille, erityisesti em. pitkien merenlahtien ääreen, pronssi- ja rautakauden kohteita voimajohtoreitin eteläpäästä tunnetaan vähän. Rautakaudella maanviljely sai yhä enemmän jalansijaa ja rautakauden asutus keskittyy jokilaaksojen rannoille ja myös rannikolle voimajohto-reitin pohjoisosan lähialueilla. Voimajohtoreitiltä tunnettiin ennestään kaksi esihistoriallista kohdetta. Kau-havan Ylinen, joka oli luokiteltu pronssikautiseksi hautaröykkiöksi, mutta kyseessä vaikuttaa inventoinnin pe-rusteella olevan kivikaudelle ajoittuva ns. jätinkirkko, johon kuuluu röykkiöitä ja kivivalleja. Lapualta tunne-taan Jussila, joka on luokiteltu pronssikautiseksi röykkiöksi. Kruunupyystä tunnetaan kaksi kivilatomusta, Öjen ja Kronoby-Högryggen, jotka voivat olla rautakautisia.

Rautakautta seurasi keskiaika, jonka alussa nykyinen Etelä- ja Keski-Pohjanmaa oli vielä väljää erämaata. Pysyvä asutus alkoi kehittyä kahdella päälinjalla: rannikon ruotsinkielinen, merelle suuntautunut asutus ja sisämaan suomenkielinen jokilaaksoasutus. Rannikolle ensimmäiset pysyvät kylät syntyivät 1100–1200-luvuilla nykyisen Uudenkaarlepyyn, Pedersören ja Kokkolan seuduille. Nämä varhaiset kylät syntyivät viljelykelpoisille alueille ja liittyivät myös kalastukseen, hylkeenpyyntiin ja myöhemmin laajenevaan kauppaan.

Pedersörestä muodostui keskiajalla hallinnollinen ja kirkollinen keskus, jonka ympärille kehittyi tiheä kyliä yhdistävä tieverkosto. Keskiaikainen kirkollinen organisaatio oli merkittävä tekijä asutuksen vakiintumisessa, ja Pedersören kirkko toimi pitkään laajan alueen emäkirkkona. Myös Kokkolan edeltäjäkylät kehittyivät kalastuksen, kaupan ja merenkulun ympärille.

Sisämaassa – nykyisen Lapuan, Seinäjoen ja Kauhavan alueilla – pysyvä asutus vakiintui 1200–1400-luvuilla jokilaaksojen varrelle. Lapuanjokilaakso oli reitin keskeisin väylä, ja jokisuualueet tarjosivat soveliaat olosuhteet karjataloudelle, niityille ja kaskiviljelylle. Asutus oli hajanaisempaa kuin rannikolla, mutta 1400-luvun lopulla alue oli jo varsin tiheästi asuttu omiin erikoistuneisiin kyläyhteisöihin. Veroluettelot ja kirkolliset asiakirjat 1400–1500-luvuilta todistavat, että useat nykyiset kylät olivat jo olemassa.

Keskiajan loppupuolella rannikolla alkoi vilkastua kauppa, erityisesti suola, viljatuotteet ja kala. Sisämaan ja rannikon välinen vaihtokauppa muodosti talousjärjestelmän, joka säilyi vuosisatoja.

1500-luvulla Ruotsin kruunu tehosti verotusta ja hallintoa. Pohjanmaa jakautui pitäjiin, joista Lapua ja Pedersöre olivat merkittäviä hallintokokonaisuuksia. Kylien rajat ja verotaso vakiintuivat, ja yhä useampi talo muutettiin verotaloksi. Sisämaassa kaskeaminen ja karjatalous olivat elinkeinojen perusta. Jokivarsien luonnonniityt olivat tärkeitä, ja esimerkiksi Lapuanjokilaakso oli laaja niitty- ja karjanhoitoalue. Kauhava kasvoi erityisesti pitkin sisämaata kulkevien erä- ja kauppareittien varrelle.

Rannikolla taloudellinen kehitys suuntautui vahvasti merelle. Kalastus ja tervanpoltto alkoivat kasvaa, ja myöhemmin tervasta tuli koko Pohjanmaan talouden kulmakivi. Kokkola sai kaupunkioikeudet 1620, mikä vauhditti rannikon kaupankäyntiä ja merenkulkua. Kaupunkioikeuksien myötä syntyi tullinkäyttö, laivanrakennus ja laajempi alueellinen hallintotoiminta.

Sotien näkökulmasta aika 1500-luvun lopusta 1700-luvun puoleen väliin oli koettelevaa. Nuijasota 1596–1597 kosketti myös Etelä-Pohjanmaata, erityisesti Lapuan ja Seinäjoen alueita, joissa talonpoikaikapina sai kannatusta. Myöhemmin 1600-luvun Ruotsi–Venäjä-sodissa rannikkoseudut toimivat varustautumisalueina ja kokivat veronkiristyksiä.

Suurin mullistus oli isoviha 1713–1721, jolloin venäläiset miehittivät Pohjanmaan. Lapuan, Kauhavan ja Pedersören seudut kärsivät miehityksestä erityisen paljon: kyliä ryöstettiin, väestö pakeni metsiin tai Ruotsiin, ja monet talot autioituivat. Rauhan jälkeen alue toipui kuitenkin yllättävän nopeasti.

1700-luvulla rannikon talous kasvoi voimakkaasti. Kokkolasta tuli yksi koko Ruotsin valtakunnan keskeisimmistä tervasatamista. Tervan viennin ansiosta syntyi varallisuutta, joka näkyi talonpoikaiston vaurastumisena, laivanrakennuksen kasvuna ja peltoviljelyn laajenemisena. Sisämaassa kaskeaminen väheni ja peltoviljely voimistui. Jokivarsien kylärakenne tiivistyi, ja asutus levisi yhä kauemmas jokilaaksojen reunoilta.

1800-luvulla alue oli jo tiheästi asuttua ja elinkeinoiltaan monipuolista. Rannikolla teollinen kehitys alkoi sahoista, laivanrakennuksesta ja myöhemmin konepajoista. Sisämaassa maatalous tehostui, ja jokilaaksojen asutus tiivistyi entisestään. Vuosisadan puoliväliin mennessä Seinäjoen ja Lapuan seudut olivat merkittäviä maatalousalueita, kun taas Kokkola oli tärkeä kaupunki, satama ja teollisuuden alkukeskus. Vaikka nälkävuodet 1860-luvulla koettelivat erityisesti sisämaata, alueen väestö alkoi nopeasti kasvaa ja yhteiskunta modernisoitui.

Inventoidulta voimajohtoreitiltä tunnettiin entuudestaan kolme tervahautakohdetta Pedersörestä, Ny-laduängen, Nysnårbacken ja Sundbobacken, jotka liittyvät edellä mainittuun tervanpolton tärkeyteen ja sen kulttuurihistorialliseen merkittävyyteen.

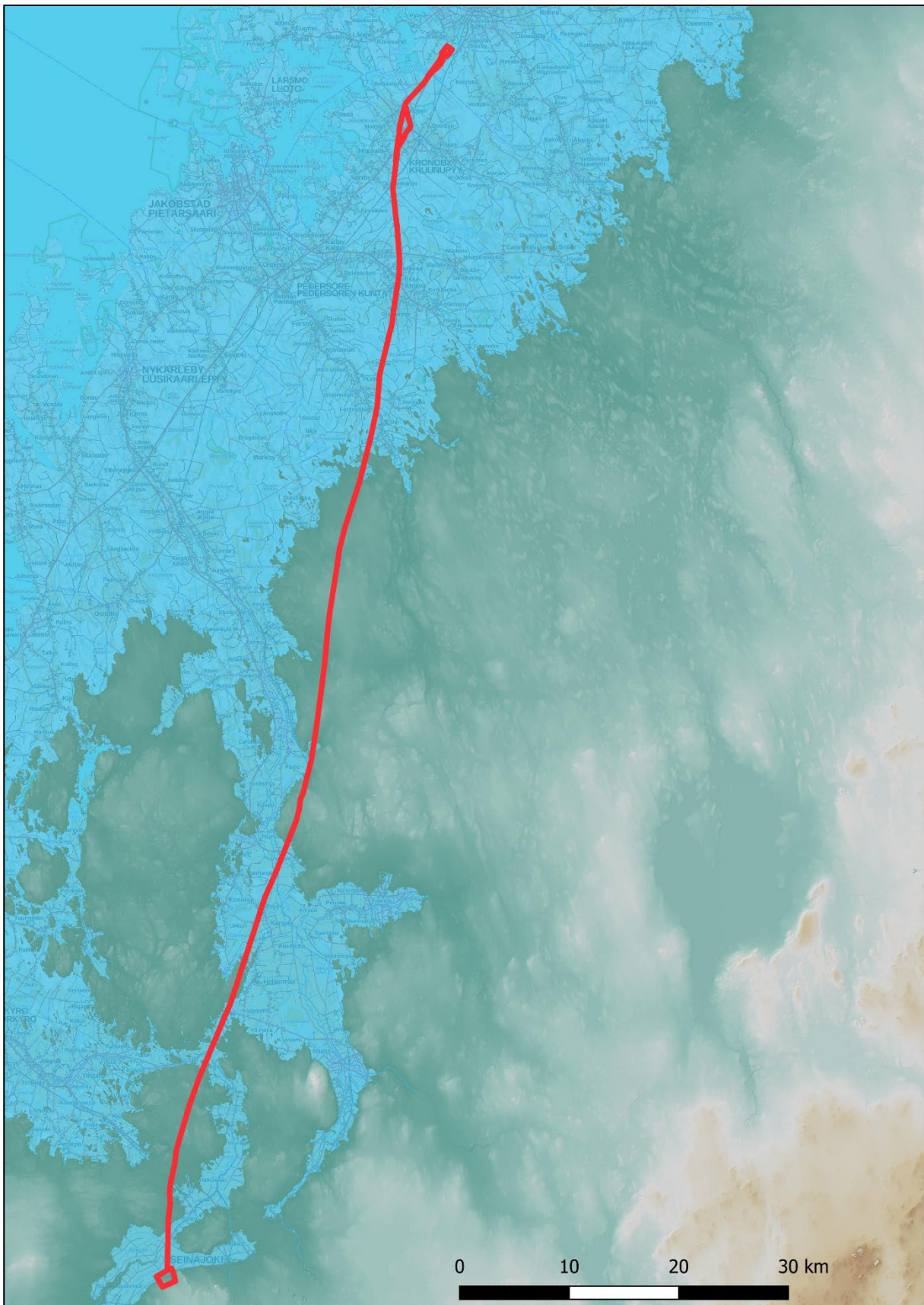
3.2. Tutkimushistoriaa

Voimajohtolinja kulkee seitsemän eri kunnan alueella, mutta linja on kapea ja sen aluetta koskevia inventointeja on kymmenkunta. Osa inventoinneista on laajoja ns. kuntainventointeja, joissa on todennäköisesti jossain määrin tarkasteltu myös nyt inventoitua hankealuetta. Osa puolestaan on maankäyttöön liittyviä kaava-alueiden arkeologisia inventointeja.

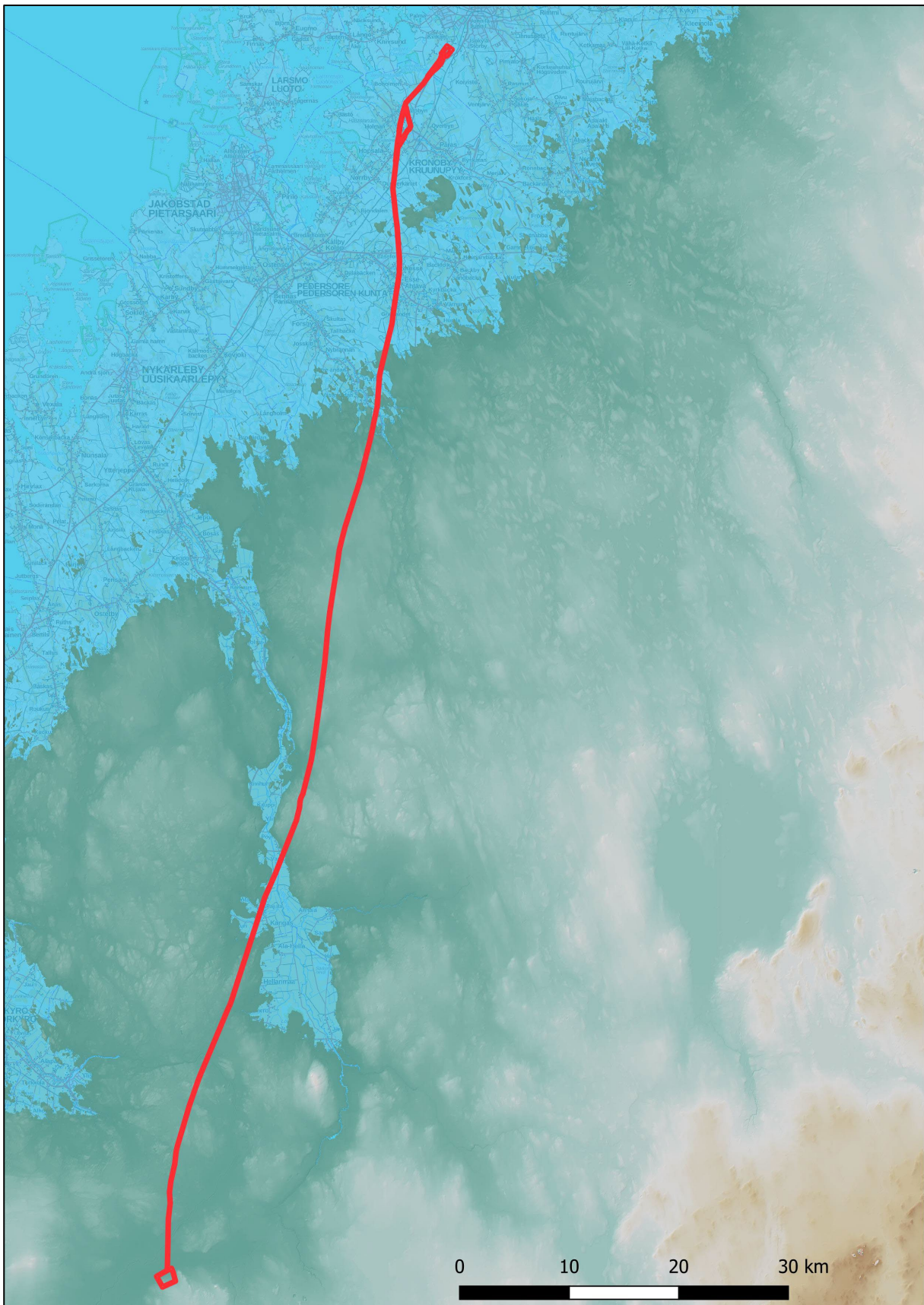
Kokkolassa on tehty laaja kantakaupungin yleiskaava-alueen inventointi vuonna 2007 (Jaana Itäpalo) ja lisäksi kantakaupungin kyläasutuksen inventointi vuonna 2015 (Mikroliitti Oy). Kruunupyssä inventointeja ovat tehneet Lauri Skantsi ja Marcus Riska vuosina 2002 ja 2004 (K.H. Renlundin museo). Pedersöressä voimajohto kulkee mm. entisen Ähtävä ja Purmon kuntien alueella. Ähtävällä Vesa Laulumaa Museovirastosta inventoi Ähtävän muinaisjäännökset vuosina 2015 ja 2016. Inventoinnissa lähinnä tarkastettiin ennestään tunnetut muinaisjäännökset. Ähtävällä on ollut myös aktiivista arkeologian harrastusta ja inventoinnin tavoitteena oli tarkastaa erityisesti harrastajien ilmoittamia kohteita. Purmossa on inventoinut Mikko Ahvenlampi vuonna 1971. Voimajohtolinja kulkee 4,5 km matkan Uudessakaarlepyyssä, entisen Jepuan kunnan alueella. Jepuan muinaisjäännöksiä tarkasti Hannu Kotivuori vuonna 1986. Kohteet olivat arkeologian harrastajan löytämiä, ne sijaitsevat nyt inventoidun alueen ulkopuolella, samoin kuin pari ilmalaserkeilausaineiston avulla havaittua tervahautaa. Onkin syytä mainita, että nykyisen 5 p/neliometri aineiston avulla on mahdollista kohtuullisen luotettavasti tunnistaa tervahautoja ja hiilimiiluja ja niitä on lisätty ns. havaintokohteina muinaisjäännösrekisteriin ja niitä on tällä hetkellä yli 36 000 kpl.

Voimajohto kulkee nykyisin Kauhavaan kuuluvien Ylihärman ja Alahärman entisten kuntien alueella. Alahärman vanhemman kuntainventoinnin on tehnyt Ari Siiriäinen vuonna 1967 (Muinaistieteellinen toimikunta, nyk. Museovirasto) ja uudemman Miikka Haimila vuonna 2003 (Museovirasto). Ylihärmassä puolestaan inventoi Taisto Karjalainen vuonna 2008 (Museovirasto). Lapualla on tehty hyvin vähän arkeologisia inventointeja ja kuntainventointikin on vanha, sen teki Markku Torvinen (Museovirasto) vuonna 1974.

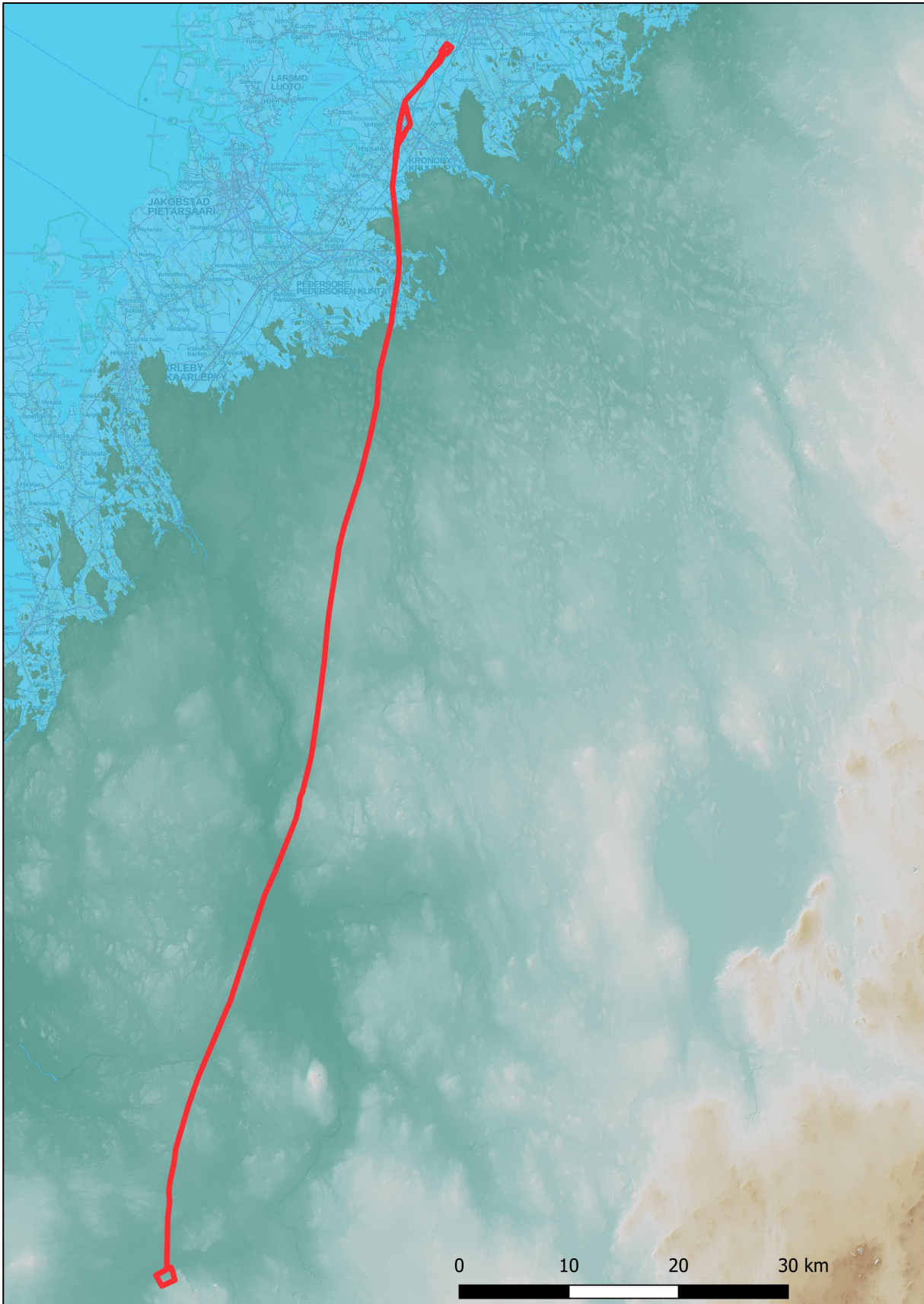
Ilmajoella voimajohto kulkee lähes täysin Kyrönjoen pohjoispuoleisella alueella, jonka Mikroliitti Oy on inventoinut vuonna 2020 Munakan osayleiskaavan suunnittelualueen arkeologisessa inventoinnissa. Voimajohtoon eteläpää on Seinäjoen sähköasemalla aivan Ilmajoen ja Seinäjoen rajalla. Sähköaseman inventointi on toteutettu myös vuonna 2025, mutta raporttia ei vielä ollut saatavilla.

Kuva 4. Rantavaihe noin 4000 vuotta sitten kivikauden lopulla. Jolloin pitkät merenlahdet ulottuivat Ilmajoella asti. (Rantavaihe hahmotettu 40 metrin korkeuden mukaan)

Kuva 5. Rantavaihe pronssikauden alkupuolella noin 3200 vuotta sitten. (Rantavaihe hahmotettu 30 metrin korkeuden mukaan)

Kuva 6. Rantavaihe noin 2000 vuotta sitten vanhemmalla rautakaudella. (Rantavaihe hahmotettu 20 metrin korkeuden mukaan)

4. Inventoinnin valmistelu

Inventoinnin valmistelussa selvitettiin alueen esihistoriallisen ajan kohteiden potentiaalia ja lisäksi selvitettiin historiallisen ajan maankäyttöä ja asutusta inventoitavalla alueella. Perustietoja alueen arkeologisista kohteista ja aiemmista tutkimuksista hankittiin Museoviraston muinaisjäännösrekisteristä ja Kulttuuriympäristön rekisteriportaalin (kyppi.fi) raporteista ja asiat.museovirasto.fi-palvelusta. Aiemmista tutkimuksista on kirjoitettu luvussa 3.2. Tutkimushistoria.

Arkeologisesti potentiaalisten alueiden muodostumiseen vaikuttavia muuttujia on useita, joista tärkeimpiä ovat vesistöhistoria, etäisyys nykyisistä vesistöistä ja maaperä. Valmisteluvaiheessa koko hankealueen potentiaali todettiin esihistorian osalta kohtalaiseksi, sillä Pohjanmaan rannikko on nopean maankohoamisen aluetta ja muinaisia eri-ikäisiä rantavaiheita on voimajohtoreitillä yli kivikauden keskivaiheilta rautakaudelle (kuvat 4–6). Potentiaalia vähentävänä tekijänä todettiin olevan alueen maaperä ja topografia. Voimajohtoreitti kulkee usein melko soisessa ja kosteassa maaperässä eikä arkeologisesti potentiaalisimpia hiekkaisia alueita ole kovinkaan paljoa.

Historiallisen ajan maankäyttöä ja arkeologista potentiaalia selvitettiin tarkastelemalla historiallisen ajan karttoja. Pohjanmaalta ei kaikkea historiallisen ajan karttamateriaalia ole digitoituna, mutta erittäin kattava otos on saatavana Heikki Rantatuvan teoksessa *Chartographia Ostrobothnica: Pohjanmaa vanhoissa karttoissa. Österbotten på gamla kartor* (2006). Kirjan kartat ovat kuvatiedostoina kirjan mukana olevalla cd-levyllä. Teoksen kartat olivat pääasiainen lähde tarkasteltaessa 1800-lukua vanhempaa asutushistoriaa. Teoksessa olevia karttoja olivat mm. maakirjakartat, pitäjänkartat 1700-luvulta, rajakartat ja sotilaskartat.

Karttoja ei asemoitu, vaan niitä tarkasteltiin silmämääräisesti ja sen perusteella voitiin todeta, että inventointialue kulkee enimmäkseen alueilla, joita ei ole kartoitettu tai joilla ei ole ollut mitään kartoille merkittävää. Asutus on keskittynyt kapealle vyöhykkeelle jokilaaksoihin, ja voimajohtoreitti ei kulje isompien kyläkeskitymien kohdalta. Tiiveintä historiallinen asutus on ollut Kruunupyynjoen varressa missä voimajohtoreitti kulkee joen yli.

Kansallisarkiston Astia-palvelun kautta tarkasteltiin 1840-luvulla tehtyjä pitäjänkarttoja. Niistä osa asemoitiin, mutta mitään sellaista ei havaittu, joka olisi johtanut maastotarkastukseen. Käytetyt kartat on listattu raportin lopussa ja listassa on myös linkki karttoihin Kansallisarkiston kokoelmissa.

Lisäksi tarkasteltiin 1900-luvun kartta- ja ilmakeu-aineistoja, joiden avulla voi selittyä maastossa havaittuja ilmiöitä. 1900-luvun puolivälin jälkeistä maankäyttöä selvitettiin vanhoilta peruskartoilta ja ilmakeuvista. Em. aineistoa selattiin tai ladattiin vanhatkartat.fi-sivustolta, Paikkatietoikkunasta ja Paituli-latauspalvelusta (linkit lähdeluettelossa). Lisäksi paikannimiin liittyvää historiaa selvitettiin Kotimaisten kielten keskuksen (Kotus) digitaalisesta nimiarkistosta ja Nimisampo-sovelluksen avulla.

Valmisteluvaiheessa käytössä oli Seinäjokea lukuun ottamatta Maanmittauslaitoksen uusi ja aiempaa selvästi tarkempi 5 p/m² ilmalaserkeilausaineisto. Seinäjoen tuotantoalue oli keilattu 2025, mutta inventoinnin maastotyöhön aineisto ei ehtinyt valmistua. Ilmalaserkeilausaineistosta tuotetuista visualisoinneista on havaittavissa erityisen hyvin maahan kaivetut rakenteet, kuten linnoitteet ja tervahaudat. Ilmalaserkeilausaineiston avulla löytyi kuitenkin vain 8 ilmiötä, jotka vaikuttivat mahdollisilta arkeologisilta kohteilta ja ne tarkastettiin maastossa. Näistä 2 todettiin olevan tervahautoja, loput olivat myöhempiä kaiveluja tai luonnonilmiöitä.

Kuva 7. Ote 1750-luvun pitäjänkartasta Kruunupyystä. Voimajohtoreitti kulkee Ytterbrätön ja Överbbätön kylien välistä, linjan kulku merkitty vain suuntaa antavasti. (KrA serB Pf 59 nr 4a)

5. Inventoinnin maastotyöt ja tulokset

5.1. Maastotyöt

Inventoinnin maastotöitä tehtiin 1.–4.9. ja 24.–26.9.2025. Syyskuun alussa sää oli vielä lämmin, hirvikärpäsiä oli runsaasti. Syyskuun lopulla olosuhteet olivat jo syksyisemmät ja hirvikärpäsetkin kadonneet. Syyskuun lopulla kasvillisuus oli jo selvästi vähentynyt ja havaintojen teko oli helpompaa kuin kuukauden alussa.

Inventointi kohdistui noin 200 metriä leveään maastokäytävään, noin 100 metriä nykyisen voimajohdon molemmin puolin. Uusi maastokäytävä inventoitiin 400 metrin leveydeltä. Inventointireitti on merkitty kartta-liitteisiin 2–5. Inventoinnissa voimajohtoreittiä käytiin havainnoiden maastossa läpi. Usein havainnointia tehtiin samalla kun siirryttiin tarkastamaan jotain valmistelussa havaittua ilmiötä, kuten ilmalaserkeilausaineistosta tehtyä havaintoa tai potentiaalisesti todettua aluetta. Inventoinnissa käytettiin hyväksi voimajohtoreitin mukaisia tieuria ja reittiin poikittain tulevia teitä, joiden kautta voitiin riittävällä tiheydellä tehdä inventointia vähemmän potentiaalisille alueille. Havaittuja ilmiöitä, kuten kuoppia, ja muuten potentiaalisesti todettuja alueita, tutkittiin tarkemmin tekemällä koepistoja. Koepistoja tehtiin potentiaalisille alueilla myös kivikautisen asutuksen löytämiseksi. Pistoja tehtiin lähinnä järvien rannoille hiekkaisen maaperän kohtiin.

Ennestään tunnettujen kohteiden tarkastuksissa (7 kpl) verrattiin kohteen havaittua säilyneisyyttä, laajuutta, luonnetta ja paikkatietoja muinaisjäänösrekisterin tietoihin ja aiempien tutkimusten tietoihin ja tiedot päivitettiin tarpeen mukaan. Kolme ennestään tunnettua kohdetta oli tunnistettu 5 p ilmalaserkeilausaineistosta ilmeisesti ns. havaintokohteina, ne oli kuitenkin merkitty muiksi kulttuuriperintökohteiksi, joten oli hie-
man epäselvää, oliko niitä tarkastettu maastossa.

Inventoinnin dokumentointi tehtiin sanallisesti ja kuvaamalla. Useimmiten muistiinpanot tehtiin maastossa videolle, joka raportointivaiheessa purettiin sanalliseen muotoon kohdekuvaukseen. Paikkatiedot kerättiin Trimble Catalyst GNSS-laitteen avulla QField sovellukseen. Catalystin tarkkuus oli 0,6–1 metriä. Koordinaattijärjestelmänä oli ETRS89-TM35FIN.

5.2. Tulokset ja niiden yhteenveto

Inventoinnissa löytyi 3 uutta arkeologista kohdetta ja ennestään tunnettujen kohteiden sijaintitietoihin ja rakenteiden tulkintoihin tuli muutoksia.

Kauhavan Fleinin ja Kaappolanlaksosen kohteet ovat uusia tervahautoja, joihin liittyy pienialaisia uunin tai majan jäännöksiä. Fleinissä havaittiin suuri, 20-metrinen tervahauta kivirakenteisella halssilla sekä siihen liittyvä uuninperustus. Kaappolanlaksossa haudan rakenne on syvä ja suppilomainen, ja sen läheltä löytyi mahdollinen majanpohja. Molempien kohteiden aluerajaukset sisältävät sekä päähaudan että siihen liittyvät pienrakenteet.

Kauhavan Ylisen jätinkirkkomainen kokonaisuus on ennestään tunnettu, mutta inventoinnissa sen luokittelun ja sijaintitietoihin tuli muutoksia. Kolmen kiviröykkiön sijaintitiedot korjattiin jopa kymmenien metrien tarkkuudella, ja samalla alueelta tunnistettiin aiempaa laajempi kivivallien ja painanteiden muodostama kokonaisuus. Rakenteet tulkittiin pronssikautisten hautaröykkiöiden sijasta jätinkirkkoa muistuttavaksi ilmiöksi, ja kohteen aluerajausta laajennettiin.

Kruunupyyn Kronoby-Högryggenin latomus vahvistettiin aiempien tietojen mukaiseksi, mutta siihen liitty-
nyttä mahdolliseksi tulkittua tieuraa ei enää voitu havaita. Öjenin latomus sen sijaan jäi löytymättä; sen kato-
sotaan mahdollisesti tuhoutuneen tai se oli niin kasvillisuuden peittämä, ettei sitä voitu havaita. Nykyinen sijaintitieto ei joka tapauksessa pidä paikkaansa.

Lapuan Jussilan pronssikautinen röykkiö löydettiin noin 50 metriä eri paikasta kuin rekisterissä. Samalla sen kokoa ja korkeutta tarkennettiin: röykkiö osoittautui aiemmin kuvattua matalammaksi. Aluerajaus tehtiin nyt ensimmäistä kertaa.

Pedersöressä inventointi toi esiin useita uusia tervahautoja (Nyladuängen, Nysnårbacken, Sundbobacken), joista osa luokiteltiin kulttuuriperintökohteiksi johtuen vaurioista tai käyttömuutoksista. Yksi täysin uusi kivikautinen asuinpaikka (Nyladuängen 2) tunnistettiin kvartsi-iskosten perusteella, ja sen yhteydessä kuvattiin kaksi mahdollista kuopparakennetta.

Kokonaisuutena inventointi toi useita uusia kohteita, tarkensi vanhojen kohteiden sijainti- ja rakennekuvauksia ja johti joidenkin kohteiden luokituksen muuttamiseen. Kohteiden yksityiskohtaiset tiedot kuvineen ja karttaotteineen ovat Kohdekuvauksissa.

5.3. Huomioita arkeologisten kohteiden vaikutuksesta voimajohtohankkeeseen

Uusista kohteista Fleinin tervahauta on kiinni nykyisen johtoaukean länsireunassa, joten se on huomioitava uutta voimajohtoa rakennettaessa. Nyladuängen 2:n kivikautinen asuinpaikka on noin 50 metriä nykyisen linjan itäpuolella, mutta asuinpaikan tarkka laajuus ei ole tiedossa, luultavasti välimatka on riittävä. Nykyiselle voimajohtoaukealle asuinpaikka ei ulotu. Ennestään tunnetuista kohteista Kronoby-Högryggenin kivilatomus sijaitsee noin 25 metriä nykyisen johtoaukean länsipuolella ja on syytä huomioida uutta linjaa rakennettaessa, jos johtoaukea levenee tai alueelta poistetaan puustoa. Öjenin kivilatomusta ei löytynyt, mutta se sijaitsee jossain nykyisellä johtoaukealla, ellei ole tuhoutunut. Kohteen säilyneisyys olisi hyvä vielä varmistaa keväällä, kun havaintomahdollisuudet ovat paremmat. Muut kohteet sijaitsevat yli 75 metrin päässä nykyisestä voimajohtodista, suurin osa yli 100 metrin päässä.

Kunta	Nimi	Laji	Tyyppi	Tarkenne	Ajoitus	Etäisyys
Kauhava	Fleini	kiinteä muinaisjäänös	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen	5 m
Kauhava	Kaappolanlakso	kiinteä muinaisjäänös	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen	115 m
Pedersöre	Nyladuängen 2	kiinteä muinaisjäänös	asuinpaikat	-	kivikautinen	64 m

Taulukko 1. Uudet kohteet ja muinaisjäänösalueen lähin etäisyys suunnitellun voimajohtohankkeen keskijonosta.

Kunta	Nimi	Mj.tunnus	Laji	Tyyppi	Tarkenne	Ajoitus	Etäisyys
Kauhava	Ylinen	4010039	kiinteä muinaisjäänös	kivirakenteet	jätinkirkot	kivikautinen	75 m
Kruunpyy	Kronoby-Högryggen	288010044	kiinteä muinaisjäänös	kivirakenteet	latomukset	ajottamaton	110 m
Kruunpyy	Öjen*	288010076	kiinteä muinaisjäänös	kivirakenteet	latomukset	ajottamaton	?
Lapua	Jussila	408010022	kiinteä muinaisjäänös	kivirakenteet	röykkiöt	pronssikautinen	95 m
Pedersöre	Nyladuängen	1000064410	muu kulttuuriperintökohde	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen	120 m
Pedersöre	Nysnårbacken	1000068392	muu kulttuuriperintökohde	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen	50 m
Pedersöre	Sundbobacken	1000048413	muu kulttuuriperintökohde	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen	120 m

Taulukko 2. Ennestään tunnetut kohteet ja muinaisjäänösalueen lähin etäisyys suunnitellun voimajohtohankkeen keskijonosta. (*Kohdetta Öjen ei löytynyt inventoinnissa, aiempien tietojen perusteella se sijaitsee voimajohtoauealla)

Valokuvaluettelo

AKDG7597:1. Lapua, Jussila. Röykkiö kuvattuna etelästä.

AKDG7597:2. Kauhava, Fleini. Tervahaudan sisäosaa. Kuva pohjoisesta.

AKDG7597:3. Kauhava, Fleini. Tervahaudan halssi on tuettu kivirakenteella. Kuva idästä.

AKDG7597:4. Kauhava, Fleini. Uunin jäännökset tervahaudan lähellä. Kuva pohjoisesta.

AKDG7597:5. Kauhava, Kaappolanlakso. Tervahaudan sisäosa kuvattuna etelästä.

AKDG7597:6. Kauhava, Kaappolanlakso. Tervahaudan halssi haudan reunassa, kuva etelästä.

AKDG7597:7. Kauhava, Kaappolanlakso. Kuoppa, johon vaikuttaisi olevan sisäänkäynti tervahaudan suunnalta. Ilmeisesti tervahaudan polttajien majan paikka.

AKDG7597:8. Kauhava, Ylinen. Röykkiö 1 kuvattuna kaakosta.

AKDG7597:9. Kauhava, Ylinen. Kivivallia röykkiö 3 eteläpuolella. Kuva etelästä.

AKDG7597:10. Kauhava, Ylinen. Röykkiö 3 on kasattu isomman kiven ympärille. Kuva pohjoisesta.

AKDG7597:11. Kauhava, Ylinen. Kivivallia röykkiön 3 eteläpuolella.

AKDG7597:12. Kauhava, Ylinen. Röykkiö 2. Kuva idästä.

AKDG7597:13. Kauhava, Ylinen. Matala röykkiö alueen keskellä. Kuva etelästä.

AKDG7597:14. Kauhava, Ylinen. Ylisen muinaisjäännöskohde sijaitsee kuvan keskellä olevalla mäellä. Kuva lännestä.

AKDG7597:15. Kauhava, Ylinen. Matala painanne vallin vieressä erottuu kuvassa huonosti. Kuva etelästä.

AKDG7597:16. Pedersöre, Sundbobacken. Tieoja on leikannut tervahaudan 1 vallia. Kuva lännestä.

AKDG7597:17. Pedersöre, Sundbobacken. Tervahaudan 2 sisäosaa ja vallia. Kuva lounaasta.

AKDG7597:18. Pedersöre, Nysnårbacken. Tervahaudan eteläosan valli on poistettu. Kuva etelästä.

AKDG7597:19. Pedersöre, Nysnårbacken. Tervahaudan rännikaivanto on tehty vallin läpi. Kuva koillisesta.

AKDG7597:20. Pedersöre, Nyladuängen 2. Kuvassa näkyy rikkoontunutta maanpintaa tien vieressä ja oikeassa reunassa. Molemmilta alueita löytyi kvartsi-iskoksia. Kuva lännestä.

AKDG7597: 21. Pedersöre, Nyladuängen 2. Asuinpaikka vaikuttaisi ulottuvan kuvassa oleva Märbackantien molemmille puolille. Kuva idästä.

AKDG7597: 22. Pedersöre, Nyladuängen 2. Toinen havaituista kuopista. Kuva etelästä.

AKDG7597: 23. Pedersöre Nyladuängen. Tervahauta kuvattuna pohjoisesta. Lapio on pystyssä vallin päällä.

AKDG7597:24. Pedersöre Nyladuängen. Tervahaudan luoteispuolella oleva kaivanto. Kuva kaakosta.

AKDG7597:25. Krunuppy, Öjen. Latomuksen pitäisi olla jossain kuvassa näkyvällä johtoaukealla. Kuva etelästä.

AKDG7597:26. Kruunuppy, Kronoby Högryggen. Röykkiötä on hyvin hankala havaita maastossa, se on matala ja sammaloitunut. Kuva idästä.

AKDG7597: 27. Voimajohtolinjan pohjoispäätä Hirvisuon sähköaseman eteläpuolella. Alueella on paljon vanhoja hiekkakuoppia. Kuvauskopterin kuva pohjoisesta.

AKDG7597:28. Voimajohtolinjan eteläpäätä. Seinäjoen sähköasema näkyy taustalla peltojen takana. Kuvauskopterin kuva pohjoisesta.

AKDG7597:29. Voimajohtolinjaa pellolla Pedersören Lillbyssä. Kuva pohjoisesta.

AKDG7597:30. Pohjalaista peltomaisemaa, entistä merenpohjaa Seinäjoen ja Ilmajoen rajalla. Kuvauskopterin kuva lounaasta.

Lähteet

Painetut lähteet:

Holmblad, Peter ja Herrgård, Mikael 2014: *Luolamiehistä talonpojiksi – Pohjanmaan muinaisuus sanoin ja kuvin*. Scriptum.

Rantatupa, Heikki 2006: *Chartographia Ostrobothnica: Pohjanmaa vanhoissa kartoissa. Österbotten på gamla kartor*. Scriptum.

Arkistolähteet

Ahvenlampi, Mikko 1971: Purmo. Inventointikertomus kesällä 1971 tehdystä matkasta. Museoviraston arkisto.

Haimila, Miikka 2003: Ylihärmän inventointi. Museovirasto, Arkeologian osasto. Museoviraston arkisto.

Itäpalo, Jaana 2007: Kokkolan kaupunki- Kantakaupungin yleiskaava 2030. Arkeologisten kohteiden inventointi. K.H. Renlundin museo. Museoviraston arkisto.

Jussila, Timo, Tiainen, Teemu ja Sepänmaa, Timo 2015: Kokkola. Kantakaupungin kyläasutuksen vaiheyleiskaavan alueiden muinaisjäännösinventointi. Mikroliitti Oy. Museoviraston arkisto.

Kankkunen, Päivi 1989: Kronoby, Öjen. Esihistoriallisen kohteen tarkastus. Museovirasto, esihistorian toimisto. Museoviraston arkisto.

Karjalainen, Taisto 2008: Alahärmä, inventointi. Museovirasto, Arkeologian osasto. Museoviraston arkisto.

Kotivuori, Hannu 1986: Uusikaarlepyy. Esihistoriallisia inventointikohteita Jepualta ja Munsalasta. (Museoviraston arkisto)

Laulumaa, Vesa 2016: Ähtävä (Pedersöre). Muinaisjäännösinventointi 2016. Museovirasto, Kulttuuriympäristöpalvelut-osasto. Museoviraston arkisto.

Sepänmaa, Timo, Soisalo, Janne ja Rahtola, Johanna 2020: Ilmajoki. Munakan osayleiskaavan suunnittelualueenarkeologinen inventointi. Mikroliitti Oy. (Raporttia ei löytynyt Museoviraston arkistosta)

Siiriäinen, Ari 1967: Alahärmän kiinteiden muinaisjäännösten inventointi. Muinaistieteellinen toimikunta. Museoviraston arkisto.

Skantsi, Lauri ja Riska, Marcus 2002: Kruunupyyn osainventointi. K.H. Renlundin museo. Museoviraston arkisto.

Skantsi, Lauri ja Riska, Marcus 2004: Fasta fornlämningar i Karlebynejden. Inventeringsrapport. Svenska Österbotten POMO+ projekt. Museoviraston arkisto.

Torvinen, Markku 1974: Lapuan esihistoriallisten kiinteiden muinaisjäännösten inventointi. Museovirasto, esihistorian toimisto. Museoviraston arkisto.

Internet-lähteet

Kansallisarkiston verkkopalvelut, www.arkisto.fi

Kotimaisten kielten keskus (Kotus), nimiarkisto. [Nimiarkisto](http://nimiarkisto.fi)

Maanmittauslaitos. Avoimien aineistojen tiedostopalvelu. [Avoimien aineistojen tiedostopalvelu \(maanmittauslaitos.fi\)](http://avoimien.aineistojen.tiedostopalvelu.maanmittauslaitos.fi)

Paikkatietoikkuna, <http://www.paikkatietoikkuna.fi>

Paituli-latauspalvelu, [Paituli - Home \(csc.fi\)](http://paituli-home.csc.fi)

Vanhat kartat -sivusto www.vanhatkartat.fi

Historialliset kartat

Pitäjänpitäjät

Maanmittaushallituksen historiallinen kartta-arkisto (kokoelma). Ia.* Pitäjänpitäjät. 2322 10 Ia.* -/- - Kokkola, Kaarlela (--). Tiedosto 1081043. Kansallisarkisto. Viitattu 22.8.2025.

<https://astia.narc.fi/uusiastia/viewer/?fileId=5815668091&aineistoid=2385238205>

Maanmittaushallituksen historiallinen kartta-arkisto (kokoelma). Ia.* Pitäjänpitäjät. 2322 10+2324 01 Ia.* -/- - Kruunupyy (--). Tiedosto 1. Kansallisarkisto. Viitattu 22.8.2025.

<https://astia.narc.fi/uusiastia/viewer/?fileId=5710262147&aineistoid=2385236846>

Maanmittaushallituksen historiallinen kartta-arkisto (kokoelma). Ia.* Pitäjänpitäjät. 2321 12 Ia.* -/- - Kruunupyy (--). Tiedosto 1081032. Kansallisarkisto. Viitattu 22.8.2025.

<https://astia.narc.fi/uusiastia/viewer/?fileId=5815652636&aineistoid=2385229141#>

Maanmittaushallituksen historiallinen kartta-arkisto (kokoelma). Ia.* Pitäjänpitäjät. 2323 02+2321 11 Ia.* -/- - Kruunupyy (--). Tiedosto 1081049. Kansallisarkisto. Viitattu 14.12.2025.

<https://astia.narc.fi/uusiastia/viewer/?fileId=5815665640&aineistoid=2385244098>

Maanmittaushallituksen historiallinen kartta-arkisto (kokoelma). Ia.* Pitäjänpitäjät. 2321 12+11+08+07 Ia.* -/- - Ähtävä (--). Tiedosto 1081031. Kansallisarkisto. Viitattu 22.8.2025.

<https://astia.narc.fi/uusiastia/viewer/?fileId=5815642712&aineistoid=2385227859>

Maanmittaushallituksen historiallinen kartta-arkisto (kokoelma). Ia.* Pitäjänpitäjät. 2321 10 Ia.* -/- - Ähtävä . Kansallisarkisto. Viitattu 22.8.2025.

https://astia.narc.fi/uusiastia/kortti_aineisto.html?id=2385226124

Maanmittaushallituksen historiallinen kartta-arkisto (kokoelma). la.* Pitäjänkartasto. 2321 10+2323 01 la.* -/- -. Purmo . Kansallisarkisto. Viitattu 22.8.2025.

<https://astia.narc.fi/uusiastia//viewer/?fileId=5815665377&aineistoid=2385225612>

Maanmittaushallituksen historiallinen kartta-arkisto (kokoelma). la.* Pitäjänkartasto. 2321 07 la.* -/- -_1. Purmo . Kansallisarkisto. Viitattu 22.8.2025.

<https://astia.narc.fi/uusiastia//viewer/?fileId=5815486589&aineistoid=2385223769>

Maanmittaushallituksen historiallinen kartta-arkisto (kokoelma). la.* Pitäjänkartasto. 2311 04+07 Ylistaro (--). Tiedosto 1. Kansallisarkisto. Viitattu 22.8.2025.

<https://astia.narc.fi/uusiastia//viewer/?fileId=5729539885&aineistoid=2385151134>

Maanmittaushallituksen historiallinen kartta-arkisto (kokoelma). la.* Pitäjänkartasto. 2222 05+06 la.* -/- -. Ilmajoki . Kansallisarkisto. Viitattu 22.8.2025.

<https://astia.narc.fi/uusiastia//viewer/?fileId=5710243463&aineistoid=2384954004>

Kohdekuvaukset

Kauhava, Fleini, UUSI KOHDE

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat

Alatyyppi: tervahaudat

Ajoitus: historiallinen

Laji: kiinteä muinaisjäännös

ETRS-TM35FIN: P: 7013746, I: 293961, Z: 52

Koord. selite: Gps-koordinaatit

Muinaisjäännösrekisterin kuvaus:

Uusi kohde, ei aiempaa kuvausta

Inventointihavainnot:

Kohde sijaitsee noin 8 km koilliseen Ylihärman kirkonkylästä, Lapuanjoen laakson itäpuoleisella metsäalueella. Fleini-niminen pelto on 300 metriä itään kohteesta. Kohteeseen kuuluu tervahauta ja uunin jäännökset. Alue on hiekkapohjaista havupuuvaltaista sekametsää. Tervahauta on halkaisijaltaan noin 20 metriä. Kuoppa on laakea, maljamainen, syvyys noin metri, ja sitä ympäröivät selvät noin 3 metriä leveät ja metrin korkeat vallit. Tervahaudan halssi on itään, se on vallin kohdalla kivirakenteinen. Tervahaudan itäreuna on kiinni voimajohtoaukean reunassa.

Tervahaudasta 15 metriä luoteeseen on uunin jäännös, joka on sammalen peittämä, halkaisija pari metriä ja korkeus noin metri. Sammalen alta näkyy kiviä. Selkeää rakennuksen pohjaa ei hahmotu, mutta uunin vierestä kulkee kallionkynnys pohjois-eteläsuuntaisesti, noin viiden metrin matkan ja pari metriä uunin eteläpuolella on kivi, joka voisi olla kulmakivi. Uuni liittyy tervanpolttajien asumukseen.

Kohteen aluerajaus käsittää tervahaudan ja uunin jäännökset.

Huomioita kohteen sijainnista voimajohtohankkeeseen nähden:

Tervahaudan itäreuna ulottuu voimajohtoaukean reunaan.

Tarkastuspäivä: 3.9.2025

Digikuvat: AKDG7597:2–4

Löydöt: -

Aiemmat löydöt: -

Aiemmat tutkimukset: -

Alakohde: Uunin jäännös P: 7013767, I: 293954

Kuva 8. Kauhava, Fleini. Tervahaudan sisäosaa. Kuva pohjoisesta. (AKDG7597:2)

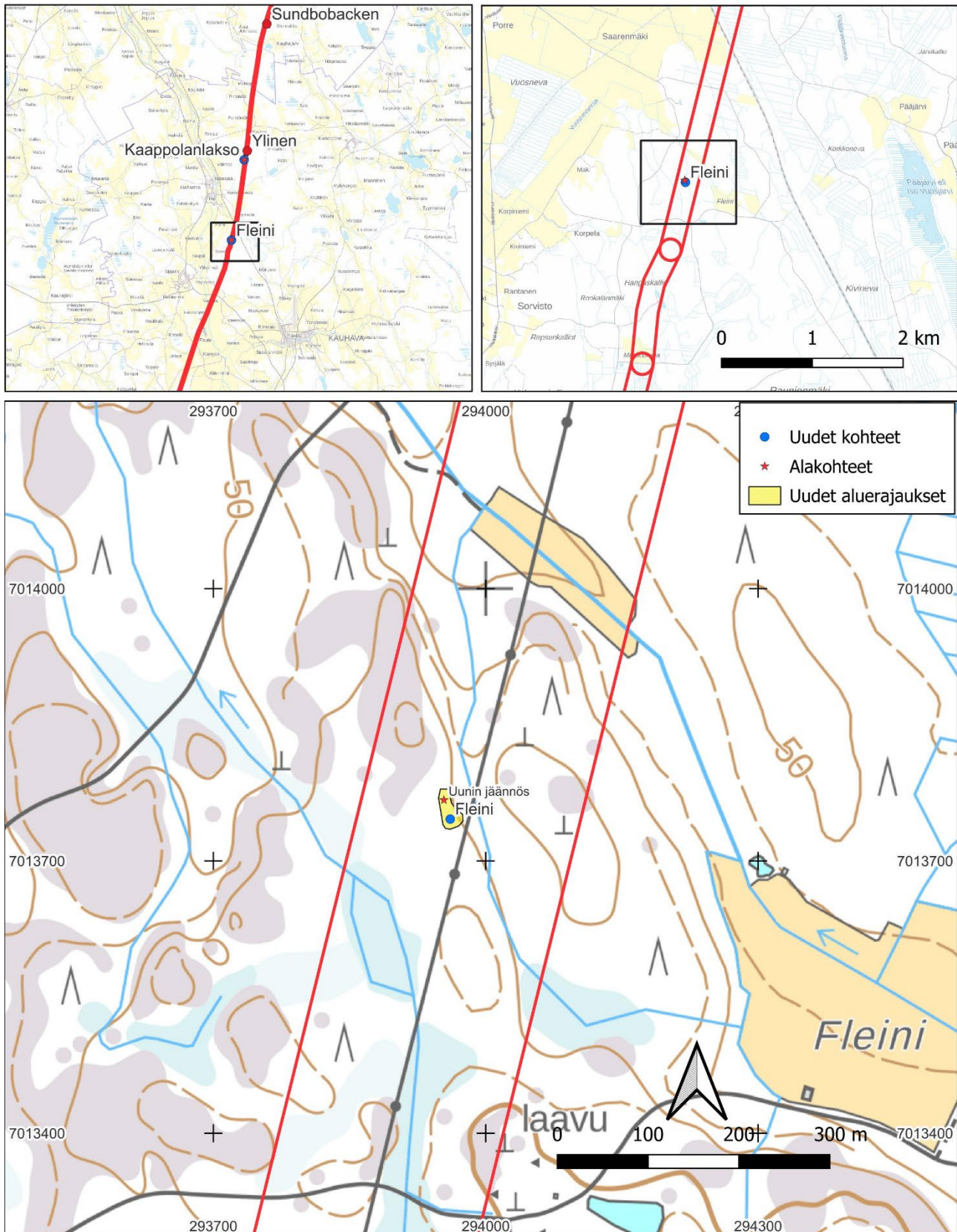
Kuva 9. Kauhava, Fleini. Tervahaudan ränni on tuettu kivrakenteella. Kuva idästä. (AKDG7597:3.)

Kuva 10. Kauhava, Fleini. Uunin jäännökset tervahaudan lähellä. Kuva pohjoisesta. (AKDG7597:4.)

Seinäjäki-Hirvisuo (Kokkola) voimajohtohankkeen arkeologinen inventointi 2025

Kauhava, Fleini, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat, historiallinen

Kauhava, Kaappolanlakso, UUSI KOHDE**Muinaisjäännöstyyppi:** työ- ja valmistuspaikat**Alatyyppi:** tervahaudat**Ajoitus:** historiallinen**Laji:** kiinteä muinaisjäännös**ETRS-TM35FIN:** P: 7022609, I: 295353, Z: 52**Koord. selite:** Gps-koordinaatit**Muinaisjäännösrekisterin kuvaus:**

Uusi kohde, ei aiempaa kuvausta

Inventointihavainnot:

Kohde sijaitsee noin 4,5 km Alahärmän kirkonkylästä koilliseen Kaappolanlaksossa, joka on melko soinen ja soiden keskeltä nousee lohkareisia matalia mäkiä. Alue on hankala kulkuista. Erään mäen etelä laidassa, suon vieressä, on tervahauta, joka ei juurikaan erotu 5p ilmalaserkeilausaineistossa, mutta se huomattiin inventoinnin valmistelussa. Tervahauta on syvä, noin 2 metriä, muodoltaan suppilomainen. Alareunassa erottuu selvä pari metriä leveä valli, yläreunassa valli häviää rinteeseen. Maaperä on melko kivistä, kiviä näkyy vallissakin. Sisäosan halkaisija on noin 8 metriä ja halkaisija vallien ulkoreunasta noin 16 metriä. Tervahaudan piippu on ollut etelään, alarinteeseen, vallissa näkyy vain puolisen metriä pitkä ja parikymmentä senttiä syvä ”lovi” sen kohdalla. Puusto on pääosin varttunutta kuusta ja mäntyä.

Noin 15 metriä tervahaudasta kaakkoon on matala kuoppa, koko 2x2 metriä ja syvyys vajaa puoli metriä, vaikuttasi, että kuoppaan on sisäänkäynti tervahaudan suunnasta. Ilmeisesti kyseessä voisi olla tervanpoltajien majan paikka. Uunia tai muuta tulisijaa ei ole näkyvissä.

Kohteen aluerajaus sisältää tervahaudan ja kuopan.

Huomioita kohteen sijainnista voimajohtohankkeeseen nähden:

Kohde sijaitsee noin 125 metriä länteen nykyisestä voimajohdosta.

Tarkastuspäivä: 3.9.2025**Digikuvat:** AKDG7597:5–7**Löydöt:** -**Aiemmat löydöt:** -**Aiemmat tutkimukset:** -**Alakohde:** Kuoppa P: 7022592, I: 295366

Kuva 11. Kauhava, Kaappolanlakso. Tervahaudan sisäosa kuvattuna etelästä. (AKDG7597:5.)

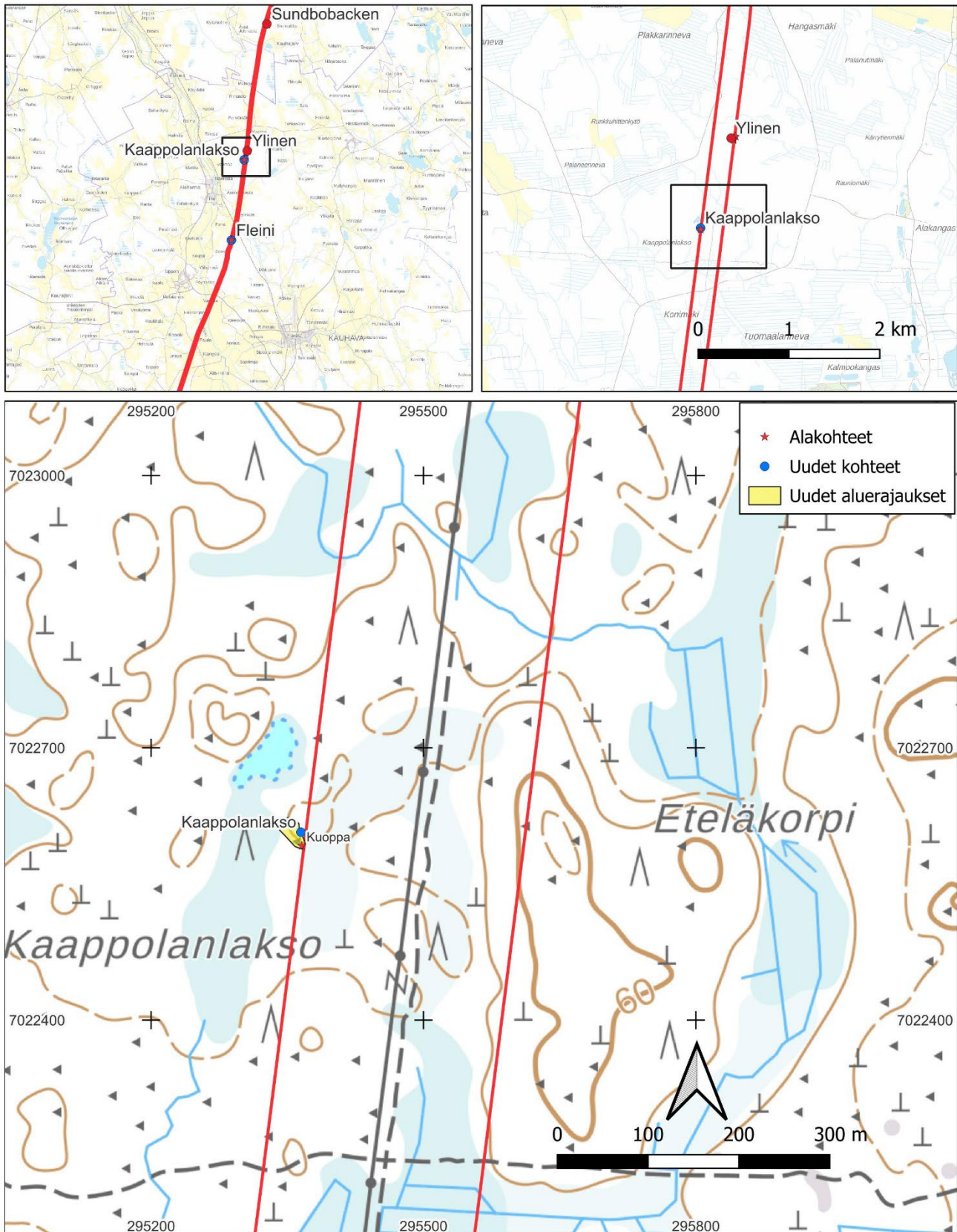
Kuva 12. Kauhava, Kaappolanlakso. Tervahaudan halssi haudan reunassa, kuva etelästä. (AKDG7597:6.)

Kuva 13. Kauhava, Kaappolanlakso. Kuoppa, johon vaikuttaisi olevan sisäänkäynti tervahaudan suunnalta. Ilmeisesti tervahaudan polttajien majan paikka. (AKDG7597:7)

Seinäjäki-Hirvisuo (Kokkola) voimajohtohankkeen arkeologinen inventointi 2025

Kauhava, Kaappolanlakso, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat, historiallinen

Kauhava, Ylinen, muinaisjäännöstunnus 4010039**Muinaisjäännöstyyppi:** kivirakenteet **Alatyyppi:** jätinkirkot**Ajoitus:** kivikautinen**Laji:** kiinteä muinaisjäännös**ETRS-TM35FIN:** P: 7023597, I: 295702, Z: 55–58**Koord. selite:** Gps-koordinaatit rökkiön 1 kohdalta**Muinaisjäännösrekisterin kuvaus:**

Röykkiöt sijaitsevat Plakkarinnevan kaakkoispuolella suon ympäröimällä kivikkoisella mäennyyppylällä. Mäki on noin 100 metriä kahden voimalinjan risteyksestä itään. Mäellä on ainakin kolme kivirauniota, joista läntisin muistuttaa selvimmin pronssikautista hautarauniota keskellä olevine vajoamineen. Kivirauniot ovat varsin matalia mutta kuitenkin selvästi ympäristöstään erottuvia.

Röykkiö 1: Pituus 8 m, leveys 7,5 m, korkeus 1 m. Pyöreä röykkiö on koottu 2 x 4 m:n kokoisen kiven itäpuolelle. Röykkiön keskellä olevan kuopan halkaisija on 2 m. Kehävallissa on kaksi pientä kuoppaa, joista toinen on kaivettu hiljattain. Röykkiön kivet ovat 20–50 cm halkaisijaltaan. Röykkiö sijaitsee itä-länsisuuntaisen sähkölinjan alla.

Röykkiö 2: Halkaisija 5 m, korkeus 1 m. Pyöreä 50 cm halkaisijaltaan olevista kivistä koottu röykkiö. Röykkiötä on kaiveltu eteläreunasta. Röykkiö sijaitsee sähkölinjan eteläpuolella.

Röykkiö 3: Pituus 6,5 m, leveys 5 m, korkeus 1 m. Pyöreän röykkiön keskeltä erottuu selvästi muita kiviä suurempi silmäkivi. Röykkiön eteläpuolella on 2 x 10 metrin kokoinen kivivalli, jonka toinen pää näyttää liittyvän röykkiöön. Rakenteen kivet ovat halkaisijaltaan 50 cm.

Inventointihavainnot:

Kohde tarkastettiin inventoinnissa. Röykkiö nro 1 on muinaisjäännösrekisterin kuvauksen mukainen. Röykkiö 2 on melko epämääräisen muotoinen ja korkeus on noin puoli metriä, ei 1 metri, kuten kohdekuvauksessa sanotaan. Röykkiön 2 sijaintitieto oli virheellinen, se sijaitsee noin 2 metriä mj-rekisterin pisteestä kaakkoon. Röykkiön 3 sijainti on myös virheellinen rekisterissä, se sijaitsee noin 40 metriä koilliseen alakohteen koordinaattipisteestä. Se on kohdekuvauksessa mainitun röykkiön pohjoispäässä. Röykkiöiden paikkatiedot on korjattu alakohteisiin.

Kohde on aika erikoinen. Osin jyrkkärinteisen mäen laella on pari muutakin kivivallia ja pieniä matalia ja epämääräisen muotoisia kiviröykkiöitä. Aluetta on selvästi raivattu ja vallirakenteet ovat sen myötä syntyneitä, valleilla voi olla myös jokin tarkoitus. Lisäksi itäosassa on yksi halkaisijaltaan noin 7 metriä oleva matala painanne, joka voi olla asumuspainanne. Kyseessä ei inventoijan mielestä ole pronssikautinen hautaröykkiö vaan jätinkirkkoa muistuttava kokonaisuus. Seikkaa puoltaa myös se, että jätinkirkot sijaitsevat yleensä samalla korkeudella mpy. Pedersören alueella. Ennestään Kauhavalta tunnetaan yksi jätinkirkko, Korkeamäki, jota myös alun perin pidettiin pronssikautisena hautaröykkiökohteena.

Kohteen aluerajausta laajennettiin sisältämään kaikki alueelta tehdyt havainnot.

Huomioita kohteen sijainnista voimajohtohankkeeseen nähden:

Kohde sijaitsee noin 75 metriä itään nykyisestä voimajohdosta.

Tarkastuspäivä: 3.9.2025**Digikuvat:** AKDG7597:8–15**Löydöt:** -

Aiemmat löydöt: -

Aiemmat tutkimukset: Matti Bergström 1986, tarkastus
Taisto Karjalainen 2008, inventointi

Alakohteet: Röykkiö 2 P: 7023577, I: 295728

Röykkiö 3 P: 7023615, I: 295752

Painanne P: 7023597, I: 295727

Kuva 14. Kauhava, Ylinen. Röykkiö 1 kuvattuna kaakosta. (AKDG7597:8)

Kuva 15. Kauhava, Ylinen. Kivivallia röykkiö 3 eteläpuolella. Kuva etelästä. (AKDG7597:9)

Kuva 16. Kauhava, Ylinen. Röykkiö 3 on kasattu isomman kiven ympärille. Kuva pohjoisesta. (AKDG7597:10)

Kuva 17.. Kauhava, Ylinen. Kivivallia röykkiön 3 eteläpuolella. (AKDG7597:11)

Kuva 18. Kauhava, Ylinen. Röykkiö 2. Kuva idästä. (AKDG7597:12)

Kuva 19. Kauhava, Ylinen. Matala röykkiö alueen keskellä. Kuva etelästä. (AKDG7597:13)

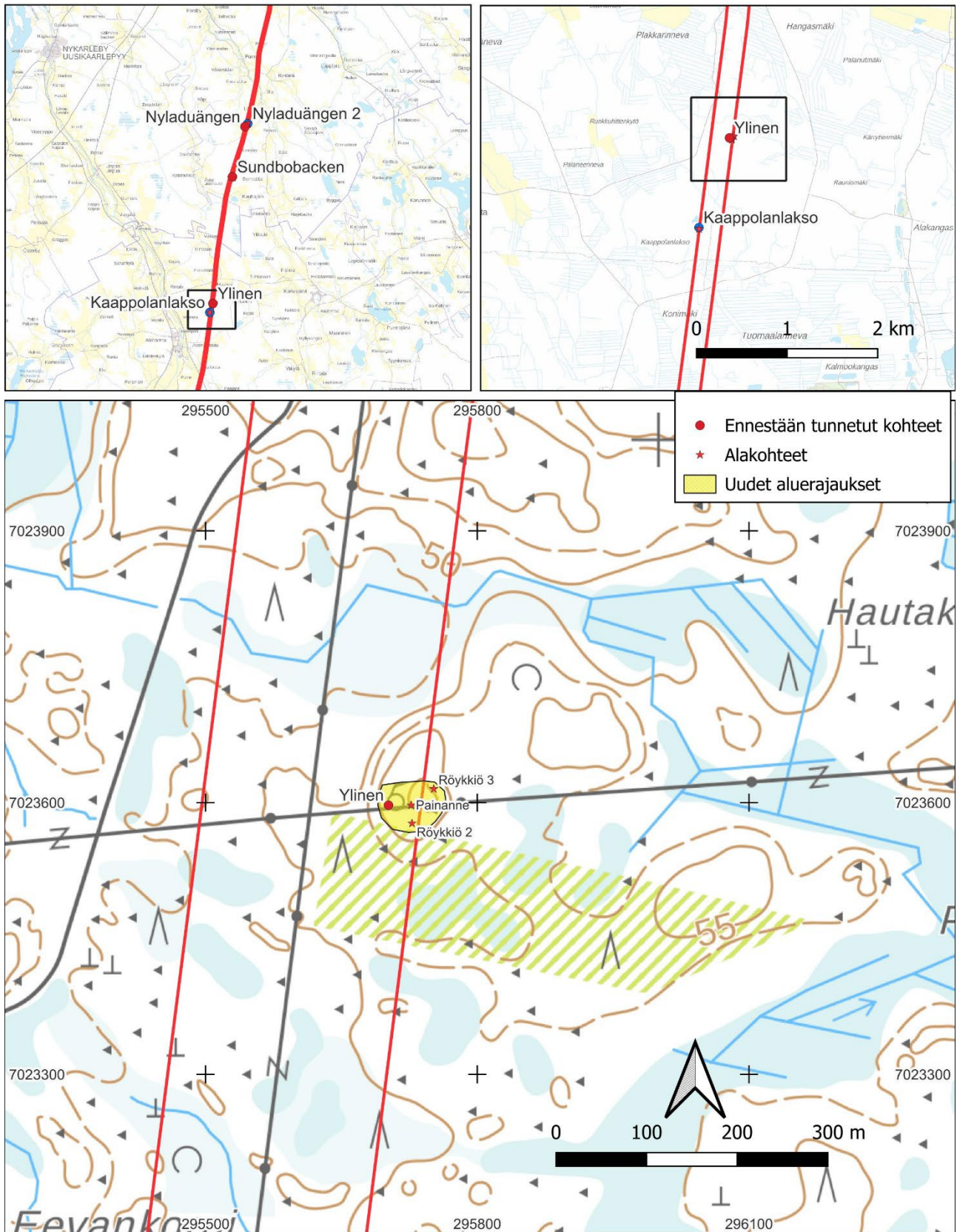
Kuva 20. Kauhava, Ylinen. Matala painanne vallin vieressä erottuu kuvassa huonosti. Kuva etelästä. (AKDG7597:15)

Kuva 21. Kauhava, Ylinen. Ylisen muinaisjäännöskohde sijaitsee kuvan keskellä olevalla mäellä. Kuva lännestä. (AKDG7597:14.)

Seinäjäki-Hirvisuo (Kokkola) voimajohtohankkeen arkeologinen inventointi 2025

Kauhava, Ylinen, 4010039, kiinteä muinaisjäännös, kivirakenteet, jätinkirkot, kivikautinen

Kruunupyy, Kronoby-Högryggen, muinaisjäänöstunnus 288010076**Muinaisjäänöstyyppi:** kivirakenteet **Alatyyppi:** latomukset**Ajoitus:** ajoittamaton**Laji:** kiinteä muinaisjäänös**ETRS-TM35FIN:** P: 7076881, I: 303786, Z: 7–10**Koord. selite:** Gps-koordinaatit, tarkkuus 1 metri**Muinaisjäänösrekisterin kuvaus:**

Kohde sijaitsee valtatie 8:sta noin 700 m länteen pienellä mäenkumpareella; voimalinja kulkee heti mäenkumpareen kaakkoispuolella. Röykkiö on matala, suurehkoista kivistä koostuva ja pääosaksi tuhoutunut. Röykkiön koko on noin 7,5 x 5 m ja muoto soikeahko. Röykkiöstä noin 30 m kaakkoon erottuu maastossa noin 55 m pitkä ja 1–1,5 m leveä tasainen ura, josta on poistettu kivet. Kysymyksessä on mahdollisesti mui-
nainen/vanha tie (hålväg)?

Inventointihavainnot:

Kohde tarkastettiin inventoinnissa. Röykkiö on niin sammalen peittämä ja huomaamaton, se on kasattu isoista kivistä, muoto ja koko hahmottuvat huonosti. Lähinnä voi vain luottaa vuoden 2002 havaintoihin. Muinaisjäänösrekisterin koordinaattipiste on melko tarkka, asia tarkastettiin vertaamalla sitä RTK GNSS-laitteen antamaan sijaintiin, eroa oli vain metri.

Mitä tulee mainintaan tieurasta, sitä ei kyetty havaitsemaan. Vuoden 1970 ilmakuvasa näkyy silloisen voimajohtoaukean länsireunassa kulkeva tieura, kyseessä on luultavasti voimajohdon rakentamiseen liittyvä tilapäinen tie, joka voi ehkä olla vuoden 2002 inventoinnin havainto tiestä. Vuoden 1949 kartassa näkyy kyllä tieura, joka johtaa pohjoisempana oleville niityille, mutta se kulkee noin 70 metriä röykkiön länsipuolella.

Huomioita kohteen sijainnista voimajohtohankkeeseen nähden:

Kohde sijaitsee noin 25 metriä nykyisen voimajohtoaukean reunasta länteen, metsässä.

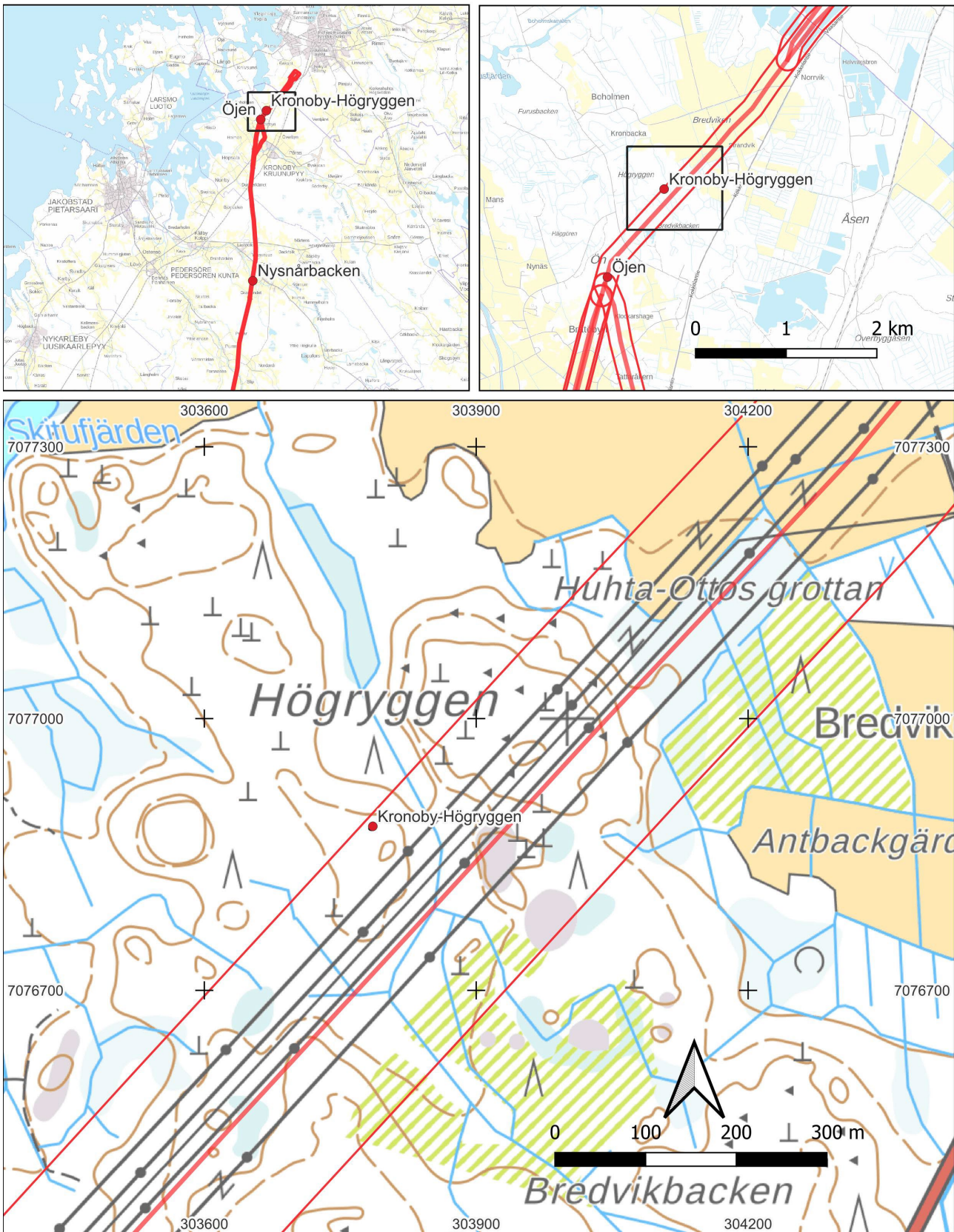
Tarkastuspäivä: 24.9.2025**Digikuvat:** AKDG7597:26**Löydöt:** -**Aiemmat löydöt:** -**Aiemmat tutkimukset:** Lauri Skantsi ja Marcus Riska 2002, inventointi

Kuva 22. Kruunupyy, Kronoby Högryggen. Röykkiötä on hyvin hankala havaita maastossa, se on matala ja sammaloitunut. Kuva idästä. (AKDG7597:26.)

Seinäjäoki-Hirvisuo (Kokkola) voimajohtohankkeen arkeologinen inventointi 2025

Kruunypyy, Kronoby-Högryggen, 288010044, kiinteä muinaisjäänös, kivirakenteet, latomukset, ajoittamaton

Kruunupyy, Öjen, muinaisjäännöstunnus 288010044**Muinaisjäännöstyyppi:** kivirakenteet **Alatyyppi:** latomukset**Ajoitus:** ajoittamaton**Laji:** kiinteä muinaisjäännös**ETRS-TM35FIN:** P: 7075909, I: 303160, Z: 7–10**Koord. selite:** -**Muinaisjäännösrekisterin kuvaus:**

Kohde sijaitsee Kruunupyyn luoteisosassa, valtatie 8 länsipuolella, Ytterbråtön taloista noin 1 km pohjoiseen, metsäisellä mäenrinteellä, Ön/Öjen-nimisen mäen etelä-kaakkoispäässä. Aluetta on raivattu ja se kasvaa istutettua männikköä. Rinteessä on kiven- ja maansekainen matala röykkiö tai kumpu, jonka läpimitta on noin 4 metriä. Latomus on soikea, sammaloitunut ja sen päällä kasvaa katajaa. Kivet vaikuttivat koepistossa suurilta ja niiden välissä on hiekkaa. Röykkiön viereen aiemmin tehdystä koekuopasta paikallinen opas on kertonut löytyneen rautaesineitä (nauloja + broddar?).

Inventointihavainnot:

Kohde tarkastettiin, mutta latomusta ei löydetty maastosta. Se ei ainakaan ole muinaisjäännösrekisterin osoittaman koordinaattipisteen kohdalla, piste osoittaa lohkareiselle mäen tönkälle voimajohtoon alla. Päivi Kankkunen tarkastuksen mukaan voimajohto on ollut ylempänä rinteessä, latomuksesta luoteeseen. Välimatkaa ei kerrota. Kankkunen otti kohteesta vain diakuvia, joita ei ole saatavilla eikä raportin liitteenä. Vuoden 1989 tarkastuksen jälkeen voimajohtoon viereen, sen itäpuolelle, on rakennettu toinen voimajohto ja ilmeisesti latomus sijaitsee sen kohdalla johtoauekealla. Latomus on kuvailtu matalaksi ja sammalpeitteiseksi, päällä on kasvanut katajaa. Syyskuussa kun kohde tarkastettiin, kasvillisuus oli vielä korkealla ja havaintojen teko voimajohtoauekealla vaikeaa. Mikäli mahdollista, latomusta olisi syytä vielä etsiä heti keväällä lumien lähdettyä, jolloin matala rakenne voisi löytyä paremmin. On myös mahdollista, että se on vaurioitunut tai tuhoutunut uutta voimajohtoa rakennettaessa. Voimajohto on ilmeisesti sen verran vanha, ettei sitä varten ole tehty arkeologista inventointia.

Huomioita kohteen sijainnista voimajohtohankkeeseen nähden:

Kohdetta ei löytynyt, luultavasti nykyisellä johtoauekealla.

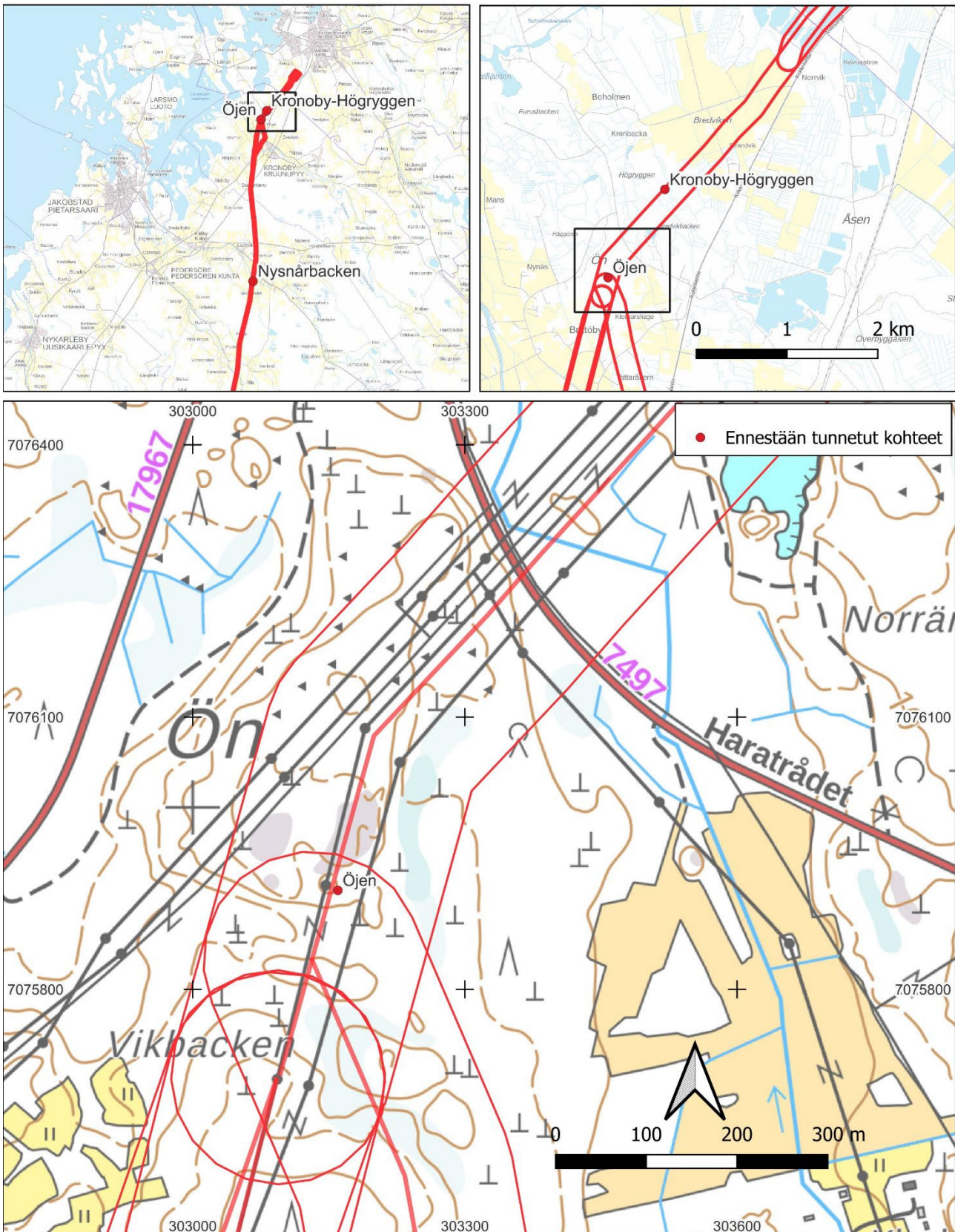
Tarkastuspäivä: 24.9.2025**Digikuvat:** AKDG7597:25**Löydöt:** -**Aiemmat löydöt:** -**Aiemmat tutkimukset:** Päivi Kankkunen 1989, tarkastus

Kuva 23. Kruunupy, Öjen. Latomuksen pitäisi olla jossain kuvassa näkyvällä johtoaukealla, mutta sitä ei löydetty inventoinnissa. Kuva etelästä. (AKDG7597:25)

Seinäjäoki-Hirvisuo (Kokkola) voimajohtohankkeen arkeologinen inventointi 2025

Kruunypyy, Öjen, 288010076, kiinteä muinaisjäänös, kivirakenteet, latomukset, ajoittamaton
HUOM! Kohdetta ei löytynyt inventoinnissa, sijaintina vanha tieto muinaisjäänösrekisterissä

Lapua, Jussila, muinaisjäännöstunnus 408010022**Muinaisjäännöstyyppi:** kivirakenteet **Alatyyppi:** röykkiöt**Ajoitus:** pronssikautinen**Laji:** kiinteä muinaisjäännös**ETRS-TM35FIN:** P: 6996186, I: 287823, Z: 60**Koord. selite:** Gps-koordinaatit (korjattu inventoinnissa, aiempi sijainti virheellinen)**Muinaisjäännösrekisterin kuvaus:**

Kohde sijaitsee Ylihärman, Lapuan ja Ylistaron kuntien yhteisestä rajakohdasta, Rajarististä, 1,2 km kaakkoon. Paikalla on kalliopohjalle rakennettu hautaröykkiö. Sen halkaisija on noin 6–7 metriä ja korkeus 1,5 metriä. Röykkiötä on kaiveltu ainakin kolmesta eri kohdasta ja röykkiön kiviä on hajallaan laajahkolla alueella.

Inventointihavainnot:

Kohde tarkastettiin inventoinnissa. Röykkiötä etsittiin ensin muinaisjäännösrekisterin osoittamasta kohdasta, mutta sitä ei löytynyt sieltä. Alue oli hyvin tiheää vesakkoa nykyisen voimajohtoaukean länsipuolella. Tuloksettomana etsinnän jälkeen röykkiön sijaintia paikallistettiin Torvisen inventoinnin kuvauksen ja kuvien perusteella ja röykkiö löytyikin hakkuuaukean reunasta mäen laelta noin 50 metriä muinaisjäännösrekisterin koordinaattipisteestä länteen. Röykkiö on matala, noin puolisen metriä korkea, ei suinkaan 1,5 metriä korkea kuten yllä olevassa kuvauksessa on sanottu, röykkiössä kasvaa muutamia puuntaimia. Röykkiötä on kaiveltu, kivet ovat hieman hajallaan. Röykkiön halkaisija on noin 8 metriä. Peruskartalla alue on merkitty kallioksi, mutta röykkiö ei ole näkyvällä kalliopohjalla, vaan kallion päällä on ohut moreenikerros.

Kohteella ei ollut aiempaa aluerajausta, se lisättiin nyt. Aluerajaus on pyöreä, halkaisija noin 17 metriä. Röykkiön sijainti mitattiin käsigs-laitteella, jonka tarkkuus on yleensä 1–3 metriä.

Huomioita kohteen sijainnista voimajohtohankkeeseen nähden:

Kohde sijaitsee noin 150 metriä länteen nykyisestä voimajohdosta.

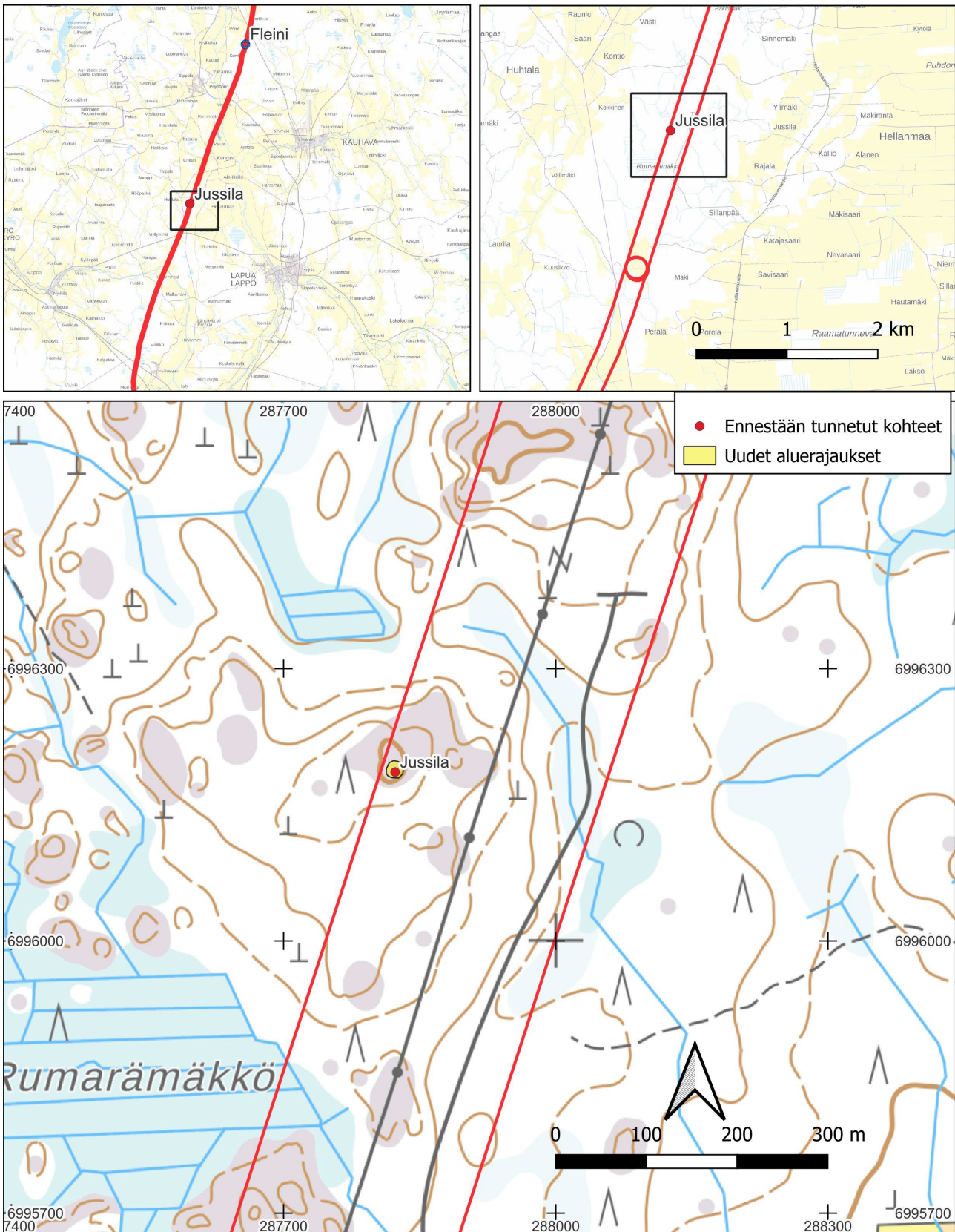
Tarkastuspäivä: 2.9.2025**Digikuvat:** AKDG7597:1**Löydöt:** -**Aiemmat löydöt:** -**Aiemmat tutkimukset:** Markku Torvinen 1974, inventointi

Kuva 24. Lapua, Jussila. Röykkiö kuvattuna etelästä. (AKDG7597:1)

Seinäjoki-Hirvisuo (Kokkola) voimajohtohankkeen arkeologinen inventointi 2025

Lapua, Jussila, 408010022, kiinteä muinaisjäännös, kivirakenteet, röykkiöt, pronssikautinen

Pedersöre, Nyladuängen, muinaisjäännöstunnus 1000064410**Muinaisjäännöstyyppi:** työ- ja valmistuspaikat**Alatyyppi:** tervahaudat**Ajoitus:** historiallinen**Laji:** muu kulttuuriperintökohde**ETRS-TM35FIN:** P: 7043112, I: 299242, Z: 52**Koord. selite:** Koordinaatit Maanmittauslaitoksen laser 5p aineistosta**Muinaisjäännösrekisterin kuvaus:**

Kohteeseen kuuluu tervahauta. Kohde on tunnistettu ja rajattu Maanmittauslaitoksen laser 5p aineistosta (Tuotantoalue: Uusikaarlepyy 2022) tehtyjen arkeologisten havaintojen perusteella (Ikäheimo 2023, etätarkastus). Kohdetta ei ole tarkastettu maastossa.

Inventointihavainnot:

Kohde sijaitsee noin 3 km Liilbystä lounaaseen, Nyladuängen-nimisen pellon eteläpuolella pohjoiseen viettävässä rinteessä. Alue on hiekkapohjaista varttunutta kuusikkoa. Tervahaudan sisäosan kuoppa on suppilomainen, syvyys noin 1,5 metriä. Sisäosan halkaisija on noin 6 metriä, sen ympärillä on noin metrin korkea valli, jonka leveys on 4–5 metriä. Rännikaivanto pohjoisreunassa, vallissa näkyy kapea painanne, ilmeisesti puinen ränni on maatonut siinä kohtaa. Rännikaivanto on vallin ulkoreunassa reilun metrin leveä, kapenee ja loppuu noin neljän metrin päässä. Tervahaudassa on jonkin verran eläinten tekemiä kuoppia.

Tervahaudan ympärillä pari kuoppaa ja isompi kaivanto sen luoteispuolella, vallista noin 5 metriä. Kaivanto on hieman soikea, koko noin 4x5 metriä ja syvyys vajaa metri. Kaivanto todennäköisesti liittyy tervanpolttoon.

Kohteen aluerajausta muutettiin sisältämään myös ympäröivät kuopat.

Huomioita kohteen sijainnista voimajohtohankkeeseen nähden:

Kohde sijaitsee noin 125 metriä länteen nykyisestä voimajohdosta.

Tarkastuspäivä: 25.9.2025**Digikuvat:** AKDG7597:**Löydöt:** -**Aiemmat löydöt:** -**Aiemmat tutkimukset:** -**Alakohde:** -

Kuva 25. Pedersöre Nyladuängen. Tervahauta kuvattuna pohjoisesta. Lapio on pystyssä vallin päällä. (AKDG7597: 23.)

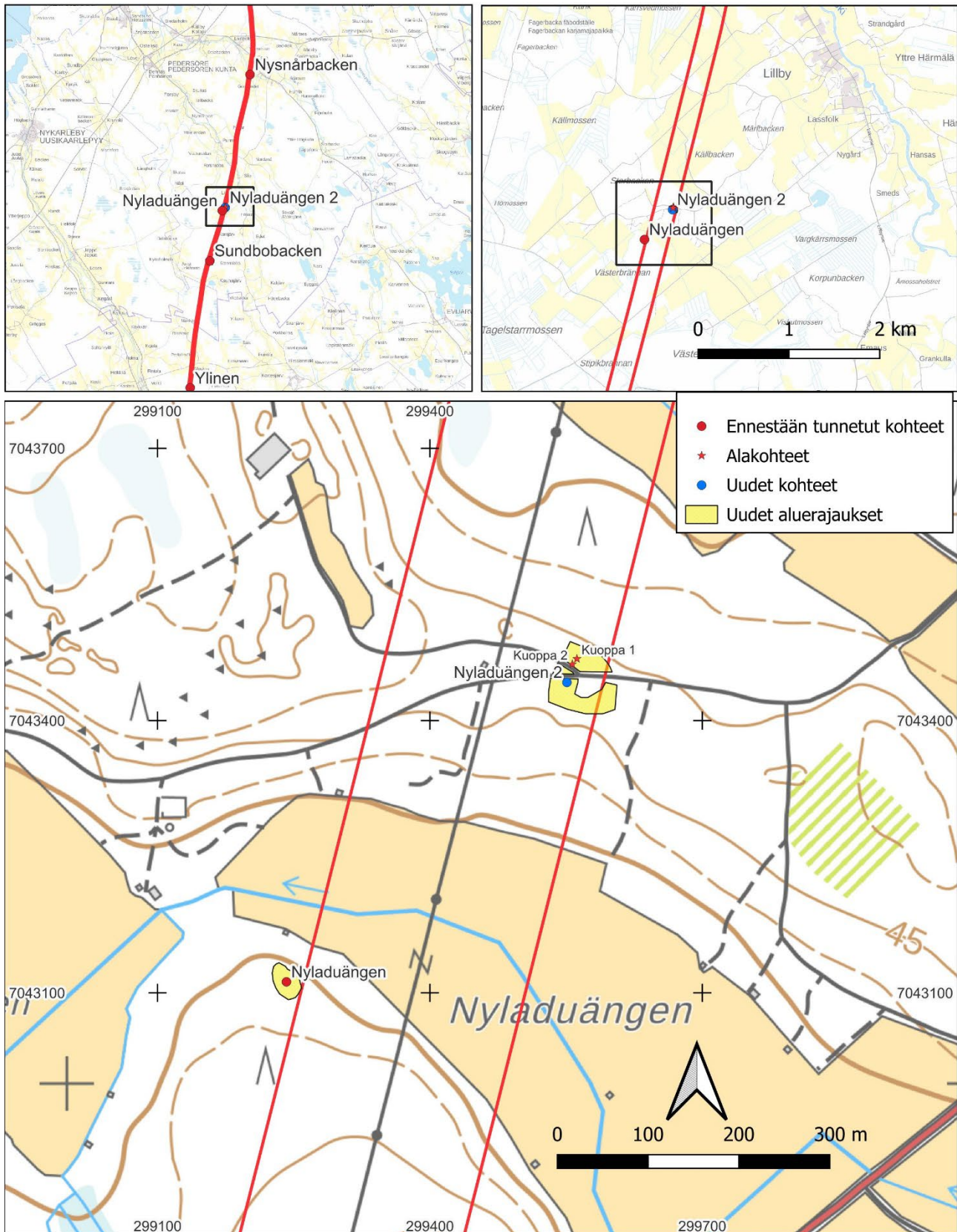

Kuva 26. Pedersöre Nyladuängen. Tervahaudan luoteispuolella oleva kaivanto. Kuva kaakosta. (AKDG7597:24)

Seinäjoen-Hirvisuo (Kokkola) voimajohtohankkeen arkeologinen inventointi 2025

Pedersöre, Nyladuängen 2, kiinteä muinaisjäänös, asuinpaikat, kivikautinen

Pedersöre, Nyladuängen, 1000064410, muu kulttuuriperintökohde, työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat, historiallinen

Pedersöre, Nyladuängen 2, UUSI KOHDE**Muinaisjäännöstyyppi:** asuinpaikat **Alatyyppi:** -**Ajoitus:** kivikautinen**Laji:** kiinteä muinaisjäännös**ETRS-TM35FIN:** P: 7043442, I: 299551, Z: 45–46**Koord. selite:** Kvartsi-iskosten löytöalueelta, asuinpaikan arvioitua keskiosaa**Muinaisjäännösrekisterin kuvaus:**

Uusi kohde, ei aiempaa kuvausta

Inventointihavainnot:

Kohde sijaitsee noin 2 km lounaaseen Lillbystä, Nyladuängenin pohjoispuolella Storbackenin itäosassa Märbackantien varressa. Tien eteläpuolelta vierestä löydettiin kvartsi-iskoksia rikkoutuneilta maanpinnoilta. Maaperä on hiekkaa. Asuinpaikka on osittain tuhoutunut, se on teiden risteysalueella ja osin maa-aineksenoton tuhoama. Kvartsi-iskoksia ja ytimiä löytyi melko runsaasti kuoritulta maanpinnalta tien eteläpuolelta. Alueelle tehtiin koepistoja, mutta niistä ei tullut löytöjä. Maaperässä ei ole selvää likamaakerrosta. Maastossa hahmottuu pieni terassi, jonka päällä asuinpaikka näyttäisi olleen. Muinaisjäännösalueen rajausta perustuu terassin muotoon ja rajauksesta on suljettu pois tuhoutuneita alueita. Märbackantien ja nimettömän metsäautotien pohjoispuolella on myös kaksi kuoppaa, jotka voivat liittyä asuinpaikkaan. Kuoppien halkaisija on pari metriä, syvyys puolisen metriä ja niissä on matala valli. Kuoppaan tehdyssä lapionpistossa ei havaittu hiiltä tai nokea, joten ne eivät ole miilukuoppia, mutta huuhtoutumiskerros oli paksu, joten maannos on vanha.

Asuinpaikka ajoittuu kivikauden loppupuolelle, sijaintikorkeutensa perusteella se on ollut asuttu noin 2600 eaa.

Aluerajaus tehty löytöjen, kuopparakenteiden ja topografian perusteella. Kohteen tarkka laajuus ja säilyneisyys selviää vain koekaivauksella.

Huomioita kohteen sijainnista voimajohtohankkeeseen nähden:

Kohde sijaitsee noin 50 metriä itään nykyisestä voimajohtodesta, mutta kohteen tarkka laajuus ei ole tiedossa.

Tarkastuspäivä: 25.9.2025**Digikuvat:** AKDG7597:23**Löydöt:** KM50341:1 (kvartsi-iskoksia)**Aiemmat löydöt:** -**Aiemmat tutkimukset:** -**Alakohde:** Kuoppa 1 P: 7043468, I: 299562

Kuoppa 2 P: 7043462, I: 299557

Kuva 27. Pedersöre, Nyladuängen 2. Kuvassa näkyy rikkoontunutta maanpintaa tien vieressä ja oikeassa reunassa. Molemmilta alueita löytyi kvartsi-iskoksia. Kuva lännestä. (AKDG7597:20)

Kuva 28. AKDG7597: 21. Pedersöre, Nyladuängen 2. Asuinpaikka vaikuttaisi ulottuvan kuvassa oleva Märbackantien molemmille puolille. Kuva idästä.

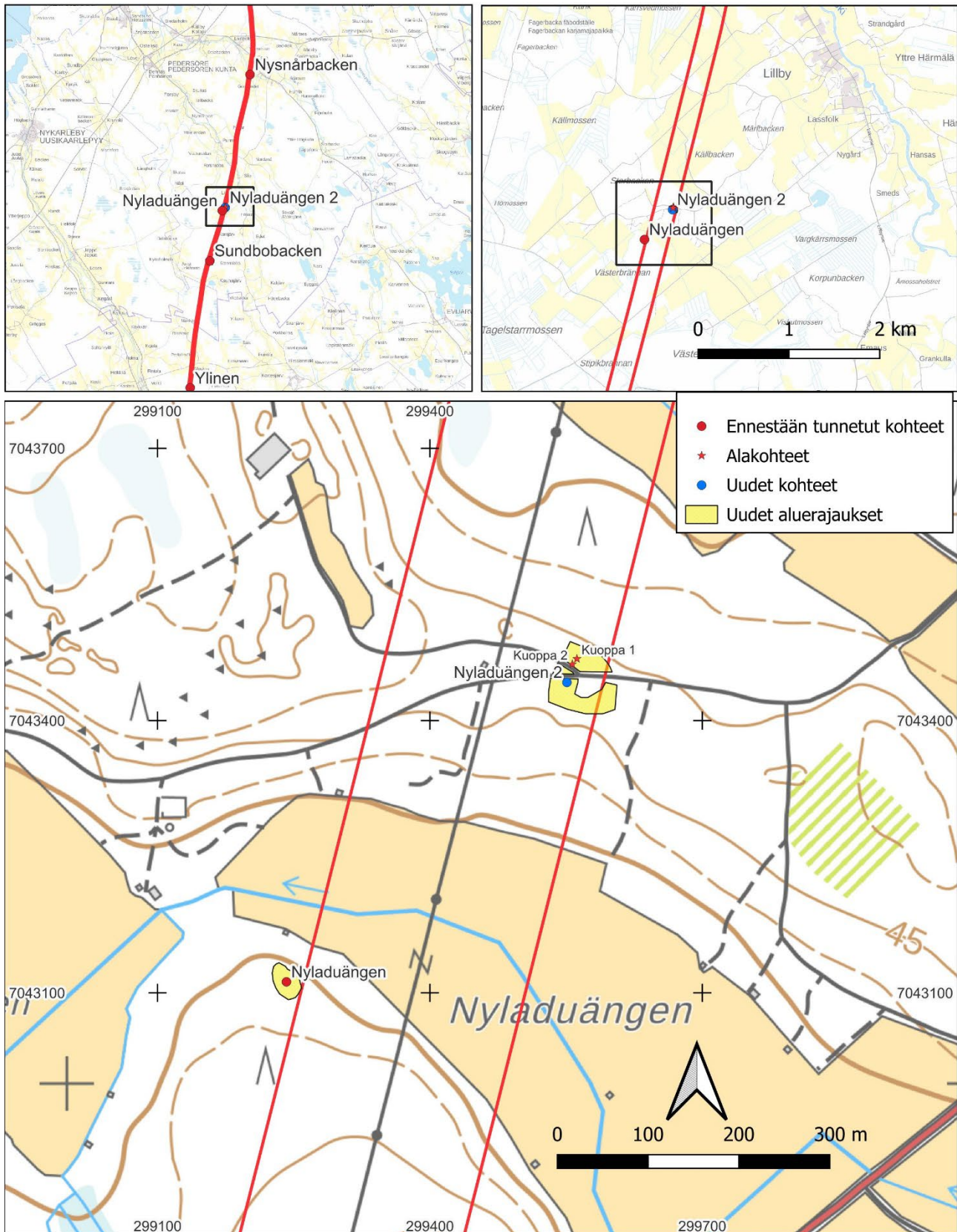

Kuva 29. Pedersöre, Nyladuängen 2. Toinen havaituista kuopista. Kuva etelästä. (AKDG7597: 22)

Seinäjoen-Hirvisuo (Kokkola) voimajohtohankkeen arkeologinen inventointi 2025

Pedersöre, Nyladuängen 2, kiinteä muinaisjäännös, asuinpaikat, kivikautinen

Pedersöre, Nyladuängen, 1000064410, muu kulttuuriperintökohde, työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat, historiallinen

Pedersöre, Nysnårbacken, muinaisjäännöstunnus 1000068392**Muinaisjäännöstyyppi:** työ- ja valmistuspaikat**Alatyyppi:** tervahaudat**Ajoitus:** historiallinen**Laji:** muu kulttuuriperintökohde**ETRS-TM35FIN:** P: 7058104, I: 302290, Z: 52**Koord. selite:** Koordinaatit Maanmittauslaitoksen laser 5p aineistosta**Muinaisjäännösrekisterin kuvaus:**

Kohteeseen kuuluu tervahauta. Kohde on tunnistettu ja rajattu Maanmittauslaitoksen laser 5p aineistosta (Tuotantoalue: Uusikaarlepyy 2022) tehtyjen arkeologisten havaintojen perusteella (Ikäheimo 2023, etätarkastus). Kohdetta ei ole tarkastettu maastossa.

Inventointihavainnot:

Kohde tarkastettiin inventoinnissa. Tervahauta on havaintokohteena muinaisjäännösrekisterissä ja laji muutettiin tarkastuksen perusteella muuksi kulttuuriperintökohteeksi Pohjanmaan alueellisen vastuumuseon valitseman luokittelun mukaisesti. Tervahauta on vahingoittunut, sen eteläosan valli on poistettu ilmeisesti haudan sisäosaa on käytetty varastoalueena tms. Valli on säilynyt muilta osin, vallin korkeus on noin metri ja tervahaudan läpimitta vallin ulkoreunasta mitattuna noin 15metriä. Sisäosaa on ilmeisesti muokattu suorakaiteenmuotoiseksi. Tervahaudan ränni on koillisreunassa. Ränni kaivanto puhkaisee vallin. Maaperä on hiekkaa ja alue kasvaa havupuuvaltaista sekametsää.

Aluerajaukseen ei tehty muutoksia.

Huomioita kohteen sijainnista voimajohtohankkeeseen nähden:

Kohde sijaitsee noin 125 metriä länteen nykyisestä voimajohdosta.

Tarkastuspäivä: 25.9.2025**Digikuvat:** AKDG7597: 17–18**Löydöt:** -**Aiemmat löydöt:** -**Aiemmat tutkimukset:** -**Alakohde:** -

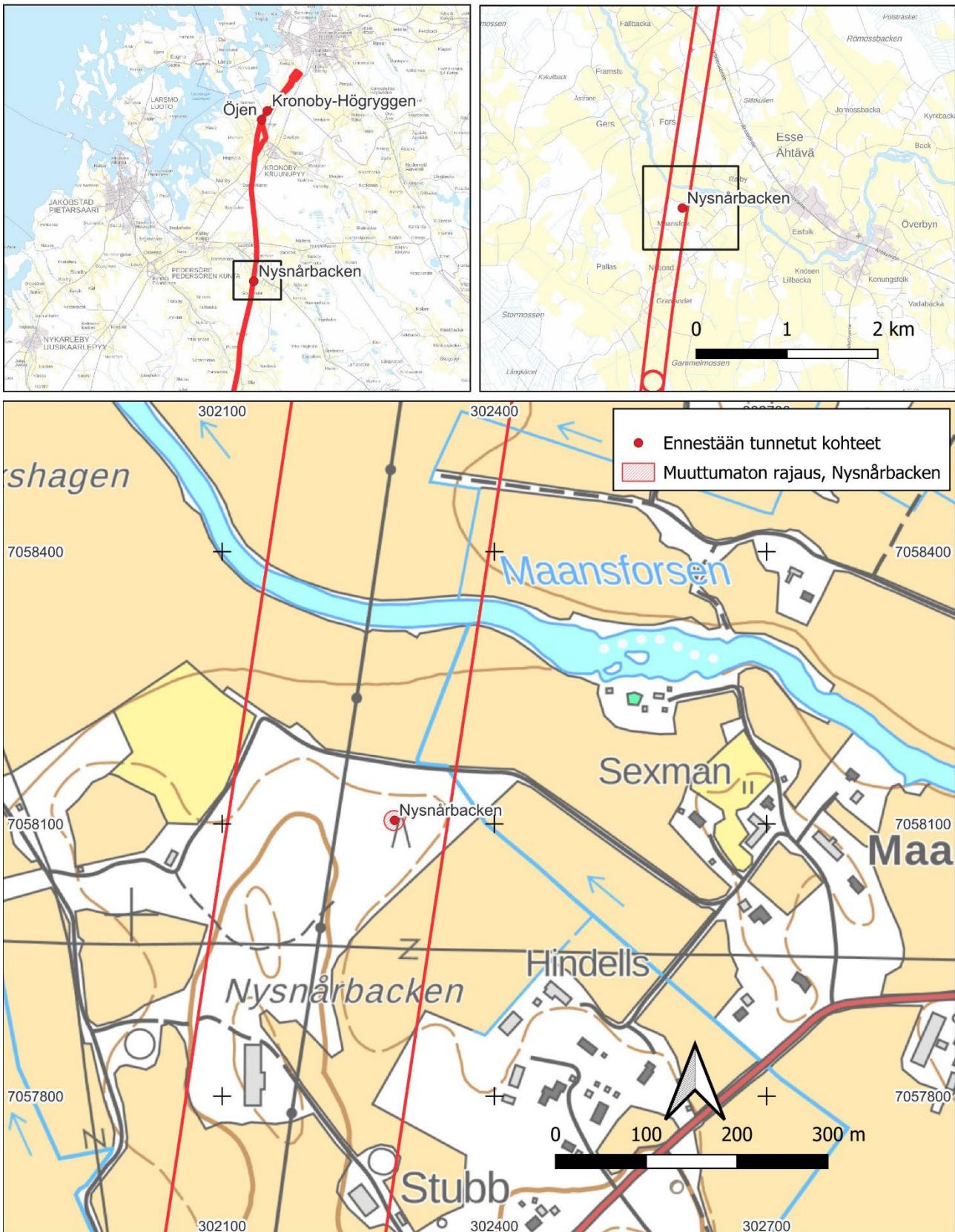
Kuva 30. Pedersöre, Nysnårbacken. Tervahaudan eteläosan valli on poistettu. Kuva etelästä. (AKDG7597:18)

Kuva 31. Pedersöre, Nysnårbacken. Tervahaudan rännikaivanto on tehty vallin läpi. Kuva koillisesta. (AKDG7597:19)

Seinäjäjoki-Hirvisuo (Kokkola) voimajohtohankkeen arkeologinen inventointi 2025

Pedersöre, Nysnårbacken, 1000064410, muu kulttuuriperintökohde, työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat, historiallinen

Pedersöre, Sundbobacken, muinaisjäännöstunnus 1000048413**Muinaisjäännöstyyppi:** työ- ja valmistuspaikat**Alatyyppi:** tervahaudat**Ajoitus:** historiallinen**Laji:** muu kulttuuriperintökohde**ETRS-TM35FIN:** P: 7037575, I: 297860, Z: 53**Koord. selite:** Koordinaatit Maanmittauslaitoksen laser 5p aineistosta**Muinaisjäännösrekisterin kuvaus:**

Inv. 2021: I norra delen av Sundbobacken på östra sidan om skogsvägen finns två intill varandra liggande tjärdalar. De har en diameter på cirka 25 respektive 30 meter, halsarna har anlagts mot träsket i nordost. I omgivningen växer tät plantskog av tall.

LIDARK, laserkeilausaineistosta tunnistetun pohjoisemman rakenteen pinta-ala on noin 4,5 aaria ja eteläisemmän 6.

Inventointihavainnot:

Kohde tarkastettiin inventoinnissa. Tervahautoja on kaksi ja ne ovat noin 50 metrin etäisyydellä toisistaan metsäautotien varressa, sen itäpuolella, Kauhajärvestä noin 2 km pohjoiseen. Pohjoisempi tervahauta, johon pääkoordinaatit osoittavat on aivan tieojassa kiinni, niin että oja leikkaa sen vallin. Tervahaudat ovat isoja, halkaisija vallin ulkoreunasta noin 22–25 metriä. Rännikaivanto on molemmissa koilliskulmassa. Vallit ovat leveät paikoin 5 metriä ja hautakuoppa on pari metriä syvä. Maaperä on hiekkaa ja alueella on sekametsää sekä mäntytaimikkoa.

Kohteelle lisättiin aluerajaus, molemmille tervahautoille erikseen. Rajaus sisältää parin metrin suoja-alueen.

Huomioita kohteen sijainnista voimajohtohankkeeseen nähden:

Kohde sijaitsee noin 125 metriä länteen nykyisestä voimajohdosta.

Tarkastuspäivä: 25.9.2025**Digikuvat:** AKDG7597: 16–17**Löydöt:** -**Aiemmat löydöt:** -**Aiemmat tutkimukset:** -**Alakohde:** Tjärdal 2 P: 7037519, I: 297909

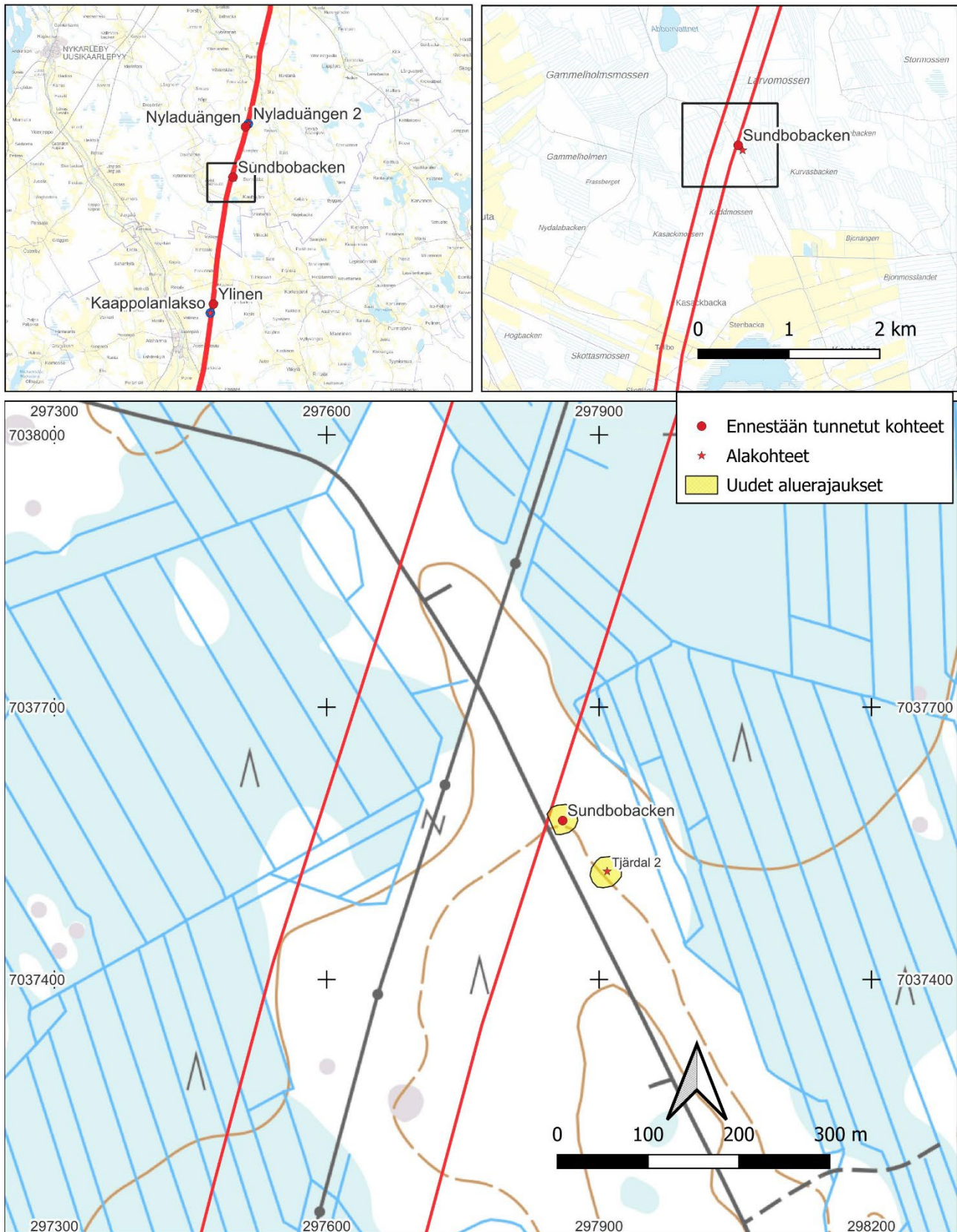
Kuva 32. Pedersöre, Sundbobacken. Tieoja on leikannut tervahaudan 1 vallia. Kuva lännestä. (AKDG7597:16)

Kuva 33. Pedersöre, Sundbobacken. Tervahaudan 2 sisäosaa ja vallia. Kuva lounaasta. (AKDG7597:17)

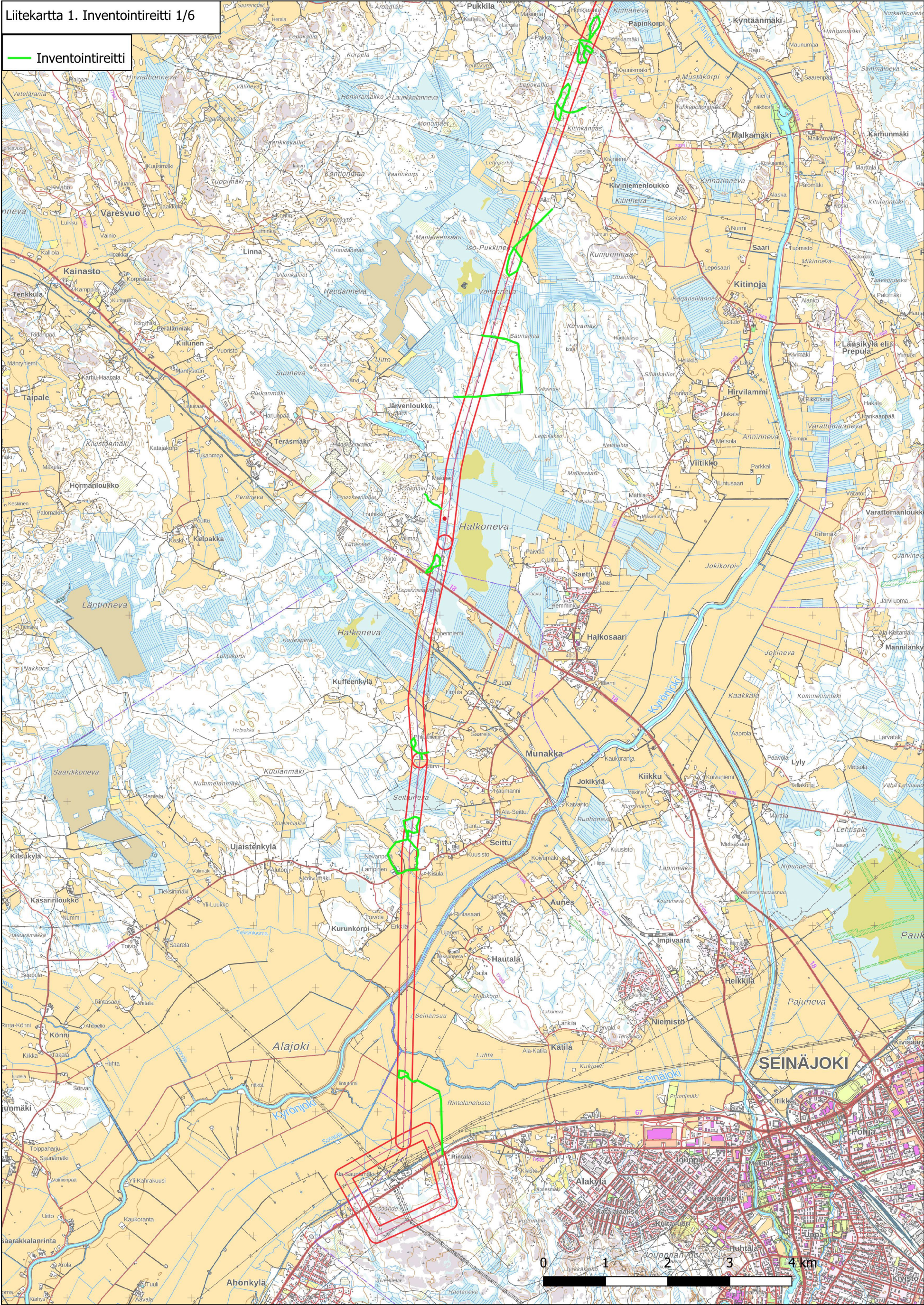
Seinäjäki-Hirvisuo (Kokkola) voimajohtohankkeen arkeologinen inventointi 2025

Pedersöre, Sundbobacken, 1000048413, muu kulttuuriperintökohde, työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat, historiallinen

Liitekarta 1. Inventointireitti 1/6

Inventointireitti

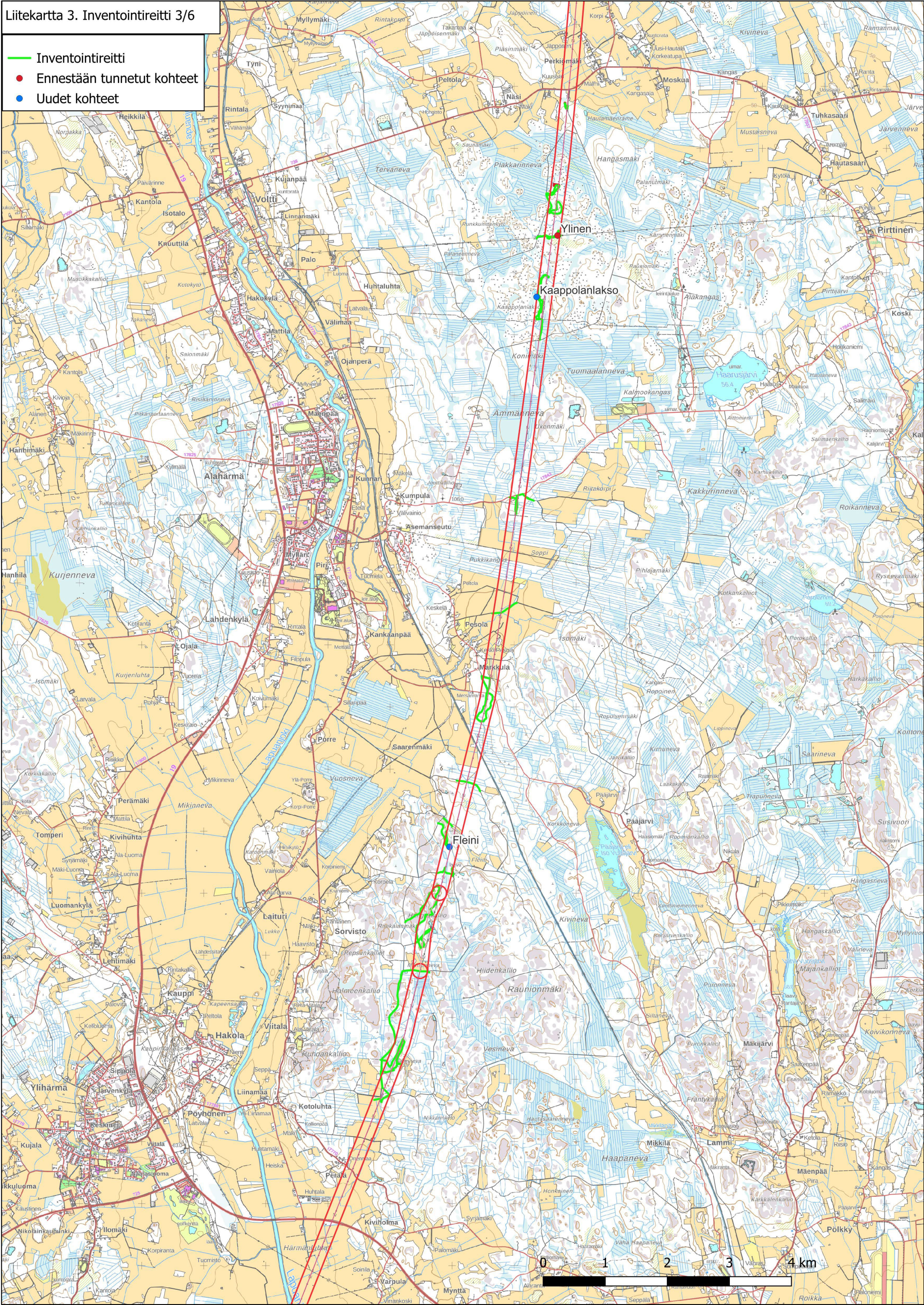
Liitekartta 2. Inventointireitti 2/6

- Inventointireitti
- Ennestään tunnetut kohteet

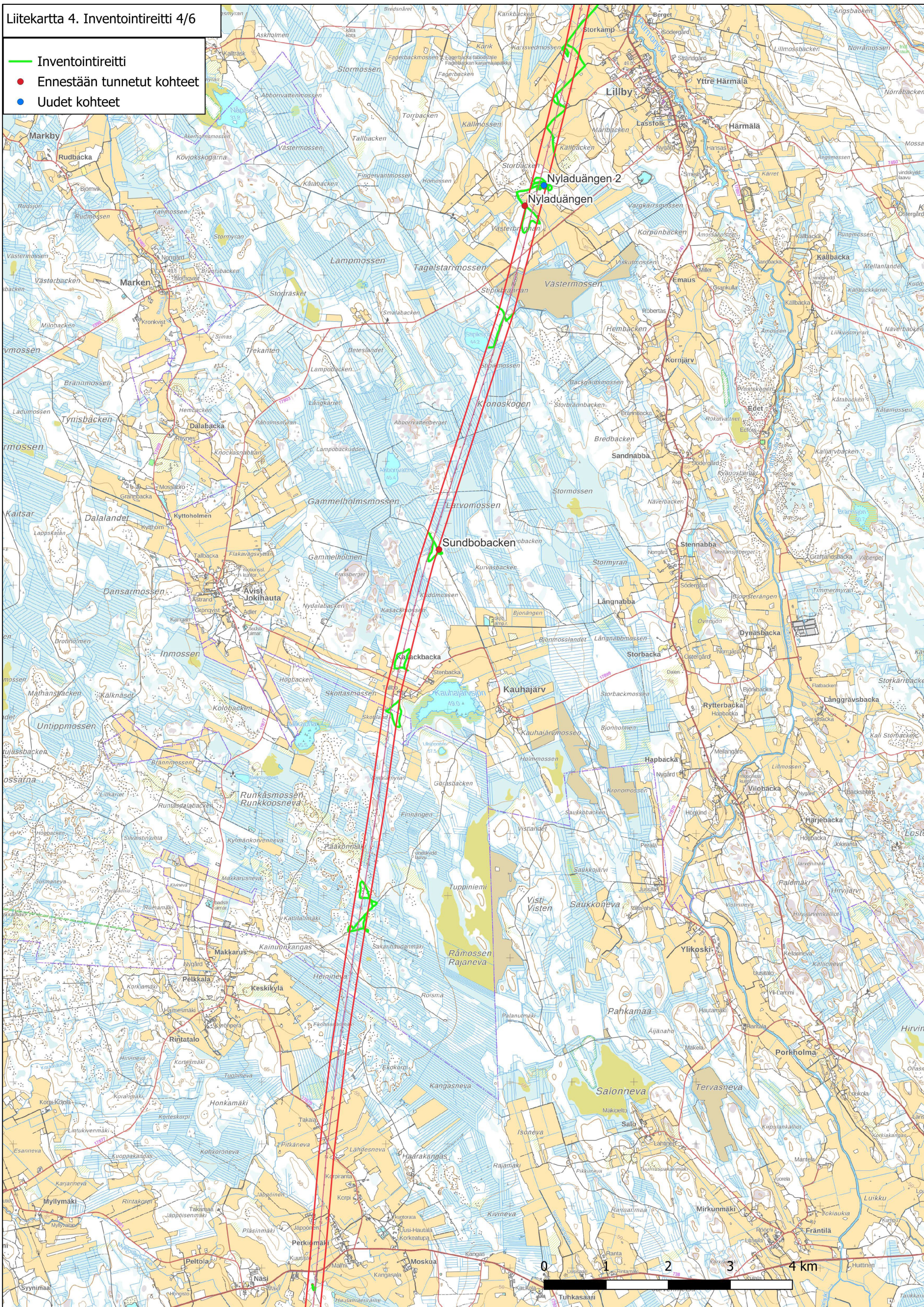

Liitekartta 3. Inventointireitti 3/6

- Inventointireitti
- Ennestään tunnetut kohteet
- Uudet kohteet

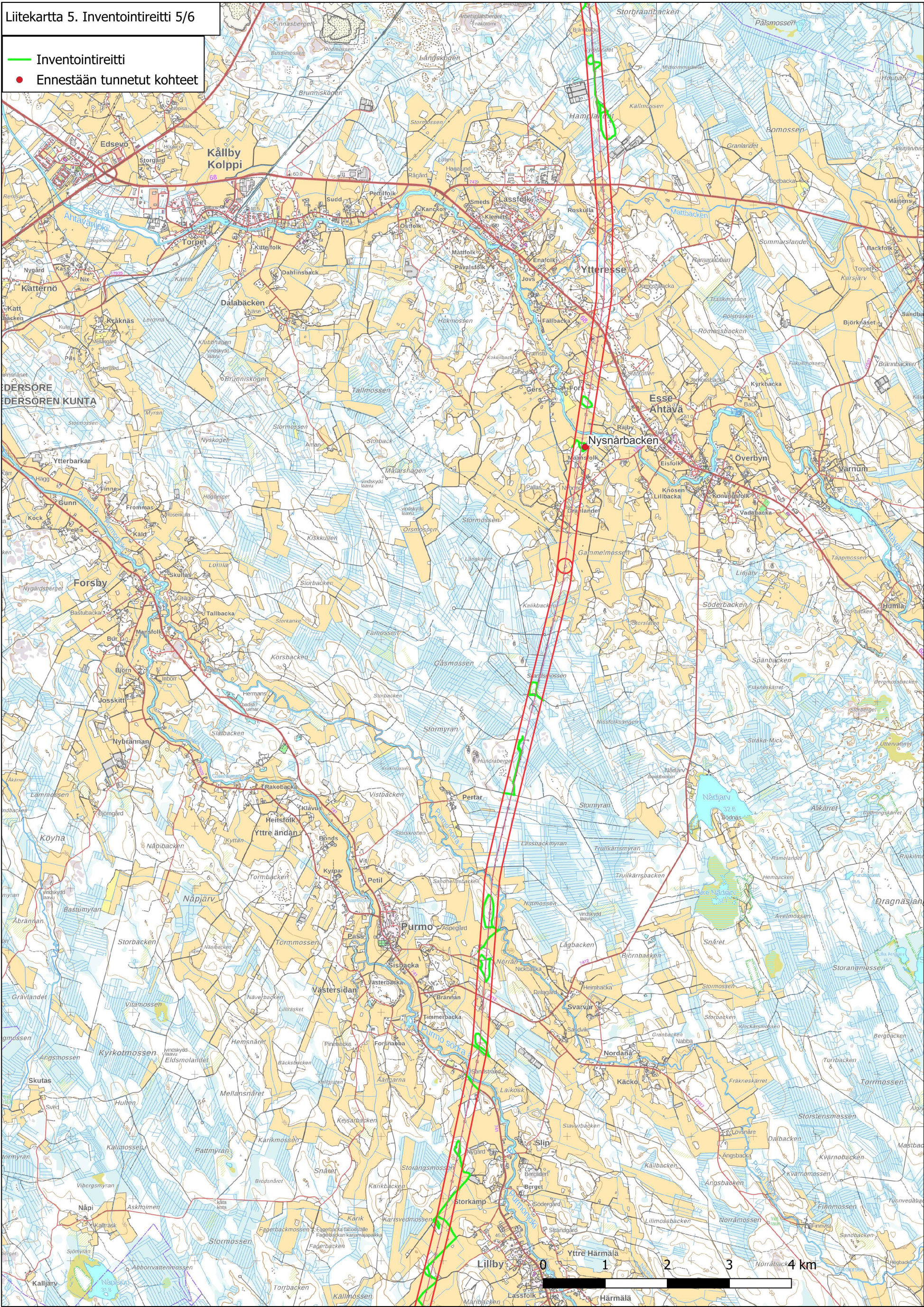

- Inventointireitti
- Ennestään tunnetut kohteet
- Uudet kohteet

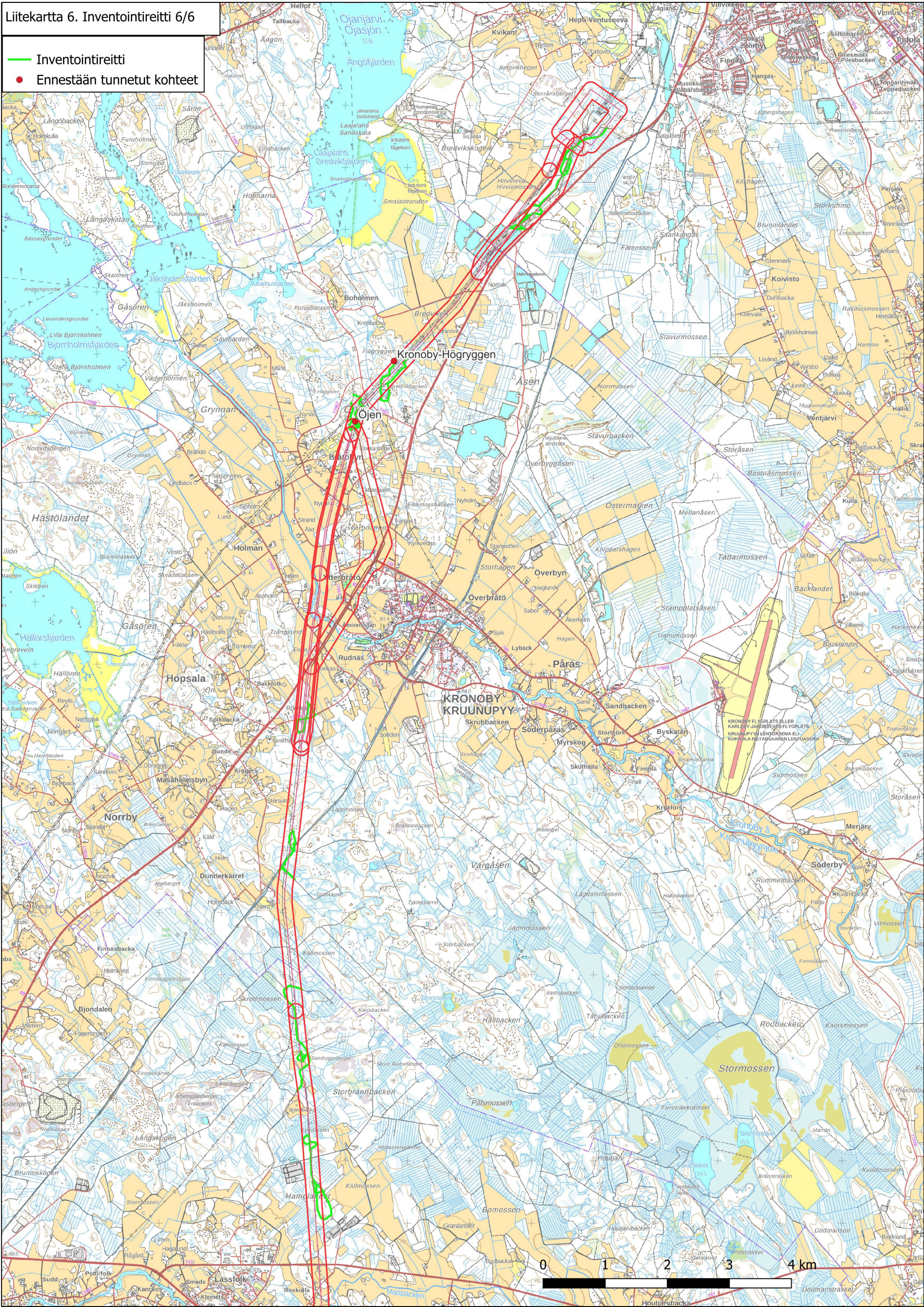
Liitekartta 5. Inventointireitti 5/6

- Inventointireitti
- Ennestään tunnetut kohteet

Liitekartta 6. Inventointireitti 6/6

- Inventointireitti
- Ennestään tunnetut kohteet

Liitekartta 7. Inventointikohteet kartalla.

- Ennestään tunnetut kohteet
- Uudet kohteet
- Voimajohtoreitti

